

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 4, Sayı 47, Aralık 2025

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Şule SEPİN İÇLİ, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Seslendirenler: Ceren ASLAN, Ceren Serap AKIN, Ecem ZAFER, Ezgi SARI, Ezgi KOÇYİĞİT, Filiz ARICIOĞLU, Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA, Gamze YILGIN, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Saime BİRCAN SAK, Selver ŞAHAN, Sena ÇAKIR, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Samet BAYRAKTAR, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

Youtube Kanalı: Umudun Kadınları

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

İnstagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: Umudun Kadınları

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: Umudun Kadınları Dergi

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

WhatsApp: Şule Sepin İçli: 0532 360 48 31

UMUDUN KADINLARI'NDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Bu sayımızla bir yılı daha geride bırakıyoruz. Çok zor geçti her yönüyle. Bakalım bu sayımızda neler varmış.

Liderlere adeta taparız, zinhar eleştiri kabul etmeyiz. İşte Hande Keykubat, bir lideri nasıl görmemiz gerektiği konusunda görüşlerini paylaşıyor örnekler vererek, “Tanrı Değil İnsan Lider” yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat, iki acı kaybımıza ve kadınların yılmadan yürüttükleri mücadele haberlerine yer vermiş, hazırladığı ‘Kadının Güncesi’ köşemizde.

Yılbaşı yaklaşınca bir tartışma yürür gider, yılbaşının batı geleneği olduğuna dair. Ebru Bozcuk, bu tezi kaynak göstererek çürütüyor, ‘Yeni Yıl Ağacı’ yazısında.

‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde yeni yazarımız Nil Abik, araştırmalarından derlediği bilgi ve deneyimlerle anlatıyor yitirdiğimiz Hocaların Hocası Nermin Abadan Unat’ı, ‘Nermin Abadan Unat’a “Hocaların Hocası”na Bir Veda’ yazısında.

Dergimizde Gazze’de yaşadığı sorunlarına geniş yer verdiğimiz Roa Abuhelal, yazarımız oldu. Bakın nasıl anlatıyor içinde bulunduğu savaş ortamını ‘Gazze’de Bir Gece’ yazısında.

Şule Sepin İçli, ‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde, Derya Alparslan ile konuşuyor, ‘Güne Bakan Kadın Derneği’ sizlerle.

Nazik Işık, sürekli konuştuğumuz 11.Yargı Paketinin doğuracağı sonuçları anlatıyor, ‘11.Yargı Paketi Ve Meclis Sürecinin Öğrettikleri’ yazısında.

Yeni bir gönüllümüz oldu. Ezgi Sarı hem dergimizdeki yazıların bazılarını seslendiriyor hem de yazıyor. ‘Dengede Kalmak’ köşemizde, öfkemizi hangi yöntemlerle olumlu davranışa dönüştürebileceğimize değiniyor sanattan yola çıkarak ‘Sanatın Öfkeyi İyileştirici Gücü’ yazısında.

‘Aralık Ah! Aralık’ Gerçekten bu ay kayıplarımız bunu söyledi bize. Emine Ortakaya hem kendi kayıplarından hem de yakından tanıdığı, topluma mal olmuş kadın kayıplarından nasıl etkilendiğini anlatıyor.

Selvet Bayraktar Tokat, hazırladığı ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemizde hem kadınları ilgilendiren haberleri hem de psikolojik olaylarla ilgilenen insanların ilgisini çekeceği haberleri derlemiş özenle.

Kadınların yaşadığı sorunları bilgi verici bir biçimde anlatmak başka, yaşadıkları duyguları hissetmek başka. Ergür Altan, kadınların yaşadığı duyguları hissetmiş ve bize de hissettirmiş, ‘Kadınlar Ve Mahzenler’ yazısında.

‘Duygularımızı İfade Edebiliyor Muyuz’ köşemizde, Menekşe Koçak, Engelli Bakanlığı konusunu anlatmayı sürdürüyor ‘Engelli Bakanlığı Ve Sağlık Kurulu Raporları’ yazısında.

Filiz Ardanuç Küçükkaya, yaşam ve ölüm arasındaki çizgiyi belirginleştirerek yaşadıklarımıza ve değerlerimize dikkat çekiyor, ‘Dün’ Ya Bir Nefeslik İmtihan’ yazısında.

Şule Sepin İçli, ‘Arı Kovanı’ köşemize, Esra İnpınar’ı konuk ediyor. ‘Satrançta Kadınlar Kendini Gösteriyor’ yazısı sizleri bekliyor.

Rampa sevgiyi anlatabilir mi sizce? Anlatır anlatır, yeter ki yüklenen anlamları yazan biri çıksın. Saime Bircan Sak, bakın neleri sığdırmış ‘Rampa’ yazısına.

‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde, Selvet Bayraktar Tokat, mücadeleden, tiyatrodan, kitap tanıtımlarından tutun da filmlere, kadınların anılarına sahip çıkan haberlere kadar pek çok konuya değinen bir sanat seçkisi hazırlamış.

Ayşen Göreleli, yazarımız Nalan Yılmaz'ın 'Mofesto' öykü kitabını edebi bir dille yorumluyor, 'Ötekilerin Öyküsü' yazısında.

Sahi, 'Elinizdeki Yemeye Pek De Elverişli Olmayan Zeytinleri Ne Yapıyorsunuz?' Emine Kamçı'nın önerileri var, 'Deneyimlediklerim' köşemizde.

Yayla Boztaş, işlerine gelmeyen konularda, insanların yaklaşımlarının nasıl da birden değiştiğini anlatıyor, 'Hayvanlar Ve İnsanlar Üzerine' yazısında.

'Selvi Boylum Al Yazmalı' köşemizde, öykü yazmayı ilk kez deneyimleyen yeni bir yazarımız var. Günay Işık, hasta yakınlarının duygularını anlatıyor, 'Teşekkür Ederim' öyküsünde.

Ayşe Gülçin İlhan'ın 'Kalbim Bir Çeyiz Sandığı' şiiri, TRT repertuarına girmiş ve güzel bir Türk Sanat Müziği şarkısı olmuş. Kendisiyle gurur duyuyoruz. Bu şiirle birlikte, çeyizle ilgili hem duygu ve düşüncelerini hem de kültürel bilgileri paylaşıyor bizimle, 'Kalbim Bir Çeyiz Sandığı' yazısıyla.

Emine Kamçı, yine bir martıdan yola çıkarak anlatıyor hayvanlarla ilgili duygularını. Sadece anlatmakla kalmıyor, bizleri olayın içine çekerek yoğun duygular yaşıyor, 'Bir Martının Feryadı' yazısında.

'Yüreğimizden Taşanlar' köşemizdeki şiir Filiz Gülmez'den geliyor: Şiirin adı, 'Sözde'

'Umut Şarkıları' köşemizde, Tarkan'dan güzel bir yeni yıl dileği var. 'Yeni Yıl Yeniden Yine Yeniden Yenile Bizi' Biz de bu dileğe yürekten katılıyoruz. Hak ihlallerine, yoksulluğa karşı ve daha pek çok konuda yürüttüğümüz mücadelelerin olumlu sonuçlar getirmesini umduğumuz yeni bir yılımız olsun. 2026 yılında yine sizlerle birlikte olacağız. Umutla kalın.

27 Aralık 2025

TANRI DEĞİL İNSAN LİDER

YAZAN: Hande KEYKUBAT

hkeykubat@gmail.com

Aslında sevilen bir lideri ya da bir rejim kurucusunu gözümüzde kutsallaştırmak, neredeyse bir Tanrı konumuna getirmek, Ortadoğu coğrafyasında çağlar boyunca yerleşmiş bir eğilim. Tanrılaştırılmış liderler arasına, kendisi istemese de Atatürk de dahil olmuştur şüphesiz. 23 yıllık iktidarı boyunca Erdoğan'ı da neredeyse tapınılacak konuma getiren ya da onu her türlü kötülükten, her türlü hatadan münezzeh kılan insan sayısı hiç de azımsanamayacak kadar fazladır. Bir bakan ya da bürokrat yanlış bir işe imza attığında, "Ah Beyefendinin bir haberi olsa bunlara pabuç mu bırakır!" diyen pek çok AKP seçmeni hâlâ var çevremde. "Yahu onun haberi olmayacak da bizim mi haberimiz olacak! O zaman o nasıl bir yönetici, nasıl bir lider!" dediğimizde ise, "Canım nihayetinde onun altında çalışan pek çok insan var. Ülke için o kadar çalışıyor. Her şeyi de takip edemez ya!" diyerek onu canla başla savunuşları ister istemez bende hem bir acıma tebessümü hem de öfke yaratıyor aynı anda... Öyle ki, kendileri hata yapar, reisleri, hâşâ! "Karımı onunla yakalasam onda değil karımda suç bulurum" diyen herifi hatırlarsınız... Ya da "onda bütün üstün vasıflar bir arada toplanmış, o bir Peygamber gibidir" diyen diğer herifi... Bir insanı bu kadar Tanrılaştıran, her türlü hatadan ve kötü işten arındıran insanlara güvenmek risklidir ama. Bu da unutulmamalı... Bu insanların kişiliği zayıf olduğu için, her türlü telkine göre yön değiştirme ve pozisyon alma eğilimleri de bir o kadar güçlüdür. Bugün sana taparlar, yarınsa kendi elleriyle ateşe atabilirler... Bir zamanlar adeta insanların pamuklara sarıp yücelttiği kimi Tanrısallaştırılmış liderlerin güçlerini

yitirdiklerinde linç edilerek öldürüldüğü ya da kaçmaya zorlandığı unutulmamalıdır. Yani bu tür liderlerin kendi zayıf kişilikli kaypak seçmenlerine değil onları insan yerine koyan, gerektiğinde de onlara muhalefet eden biz kişilikli, iradeli insanlara güvenmeleri gerekir...

Bununla birlikte, bu aralar öyle bir lider doğuyor ki, insana dair tüm özellikleriyle duruyor aramızda. Gülüyor, ağlıyor, kızıyor, hata yapıyor, zaman zaman insanları da azarlıyor, sonra eleştirildiğinde özür diliyor, kimi zaman belâgatin şehvetine kapılıp uzun ve iddialı konuşuyor, biri bu tutumu eleştirdiğinde "haklısın dikkat etmeliyim" diyebiliyor... Gözü en yüksek makamda ya da ayrıcalıklarda, parada pulda değil... Kendinin ve ailesinin istikbali zaten belli bir güvence altında... Daha fazla bir şey istemeden ülkesi için elinden geleni yapmaya, sahada koşturmaya çalışıyor... Evet, Özgür Özel'den bahsediyorum... CHP'nin genel başkanı olarak seçildiğinde, onun başarılı bir genel başkan olabileceğinden şüphe eden insan sayısı hiç de az değildi, ama gitgide daha fazla insan onun başarılı olabileceğine inanmaya başladı. Bunu iktidar da görüyor hatta. O yüzden nüfuzunu kullanarak CHP'nin ve Özel'in yoluna her fırsatta taş koyuyor. Taş koydukça Özel'in dirayeti ve azmi artıyor. Halk da iktidarın bu bilinçli engelleme çabalarını daha net şekilde görmeye başlıyor...

Gülşah Durbay'ın cenaze töreninden önce konuşurken, 6 ay önce vefat eden ve eliyle defnettigi Ferdi Zeyrek'i de anarak hem kardeşini hem de evlâdı gibi gördüğü bir insanı 6 ay arayla kaybetmiş olmanın fazla ağır olduğunu, artık dayanacak bir yanının kalmadığını, bir dahaki sefere bir şey olacaksa kendisine olması için, başka bir sevdiğine olmaması için yalvardığını söyledi... Ferdi Zeyrek'i defnederken mezarın içine kadar girdiği görüntülerini sanırım herkes hatırlıyor... Tüm bu sözler, bu gözyaşları, bu hareketler o kadar çarpıcı ki, hepsi bizim gözümüzün önünde gerçekleşiyor. Özel kürsüde gözyaşlarıyla konuşmakla ya da elini tabuta koyup fotoğraf vermekle yetinmiyor. Acıyı hepimiz gibi, hepimizle birlikte yaşıyor... Denetim eksikliği nedeniyle meydana gelen bir maden kazasından sonra sahaya madenci çizmesiyle giderek fotoğraf veren bir bakandan kesin çizgilerle ayrılıyor bu yanıla... Yaptıklarını ya da söylediklerini siyaseten ya da ustaca bir P&R kurgusu olarak yapmak veya söylemek kesinlikle mümkün değil. Ben Tanrı değilim vurgusunu o kadar yalın ve güçlü şekilde yapıyor ki, "Allah'ım başka bir şey olacaksa artık benim canımı al!" diyor. Tıpkı evlâdını kaybeden bir babanın acı dolu teslimiyeti gibi... İşte tüm Ortadoğu'nun tanışması gereken bir liderlik tarzı bu ve İmamoğlu'nda bile değil Özgür Özel'de var bu tarz liderlik. Ancak o zamandır ki, züppe bir diplomat çıkıp herkesin gözünün içine baka baka "Ortadoğu'da en iyi işleyen yönetim sistemi, başında hayırsever bir liderin olduğu monarşilerdir" diyemez arsızca. Karşısında onu Persona Nongrata ilân edecek devletler olur o zaman... Çünkü lider, sihirli değneğiyle dokunup her şeyi düzeltecek, insanlara sadaka bahşedecek, halkını vatandaş değil tebaa olarak görececek bir kahraman değildir. Hepimizle birlikte yaşayan, insani vasıfları ve vicdanı güçlü, hata yapsa da bu hatalardan ders çıkaran, vatandaşları için çalışan ve onları kendi iradeleriyle iyi vatandaşlar olmaya yönlendiren, kendi refahının ve mutluluğunun ancak vatandaşlarının refahıyla ve mutluluğuyla doğru orantılı olduğunu bilen, ülkesini dünya çapında prestijli ve ağırlıklı bir konuma getirmek için, onu tam bağımsız ve oyun kurucu yapmaya çalışan kişidir... Ona tapılmaz. Onunla birlikte yürünür ve birlikte hedefe varılır...

Sakin ha Allah senin canını falan almasın sevgili Özgür Özel. Her yaptığın doğru değil elbette, ama liderliği en çetin derslerle öğrenmek zorunda bırakılıyorsun ve kuşkusuz ki doğru yoldasın... Tanrı değil insansın... Yapay şekilde üretilmiş pürüzsüz, kusursuz bir taş değilsin. Senin değerini doğal olarak barındırdığın pürüzlerde ya da asimetrilere... Seni kendi istedikleri şekle ve renge getirmek için acımasızca hırpalasalar da bu ancak seni daha güçlü ve dayanıklı kılmaya yarayacak... Bizlerin görevi, seni bir uçurumun dibinde bir köşede unutturmalarına izin vermemek, seni her düşürmeye çalıştıklarında sıkıca tutmak olmalı...

KADININ GÜNCEŚİ ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

2025 yılının son ayından herkese merhaba sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz. Hak ihlallerine karşı kadınların devam eden mücadele haberleriyle yine karşınızdayız.

Önce Başlıklar:

- Şehzadeler Belediye Başkanı Gülşah Durbay Yaşamını Yitirdi
- Engellemelere Karşın Kadınlar Yine Sokaklara Çıktı: 'Korkma Biz Kadınız!'
- Kadın Örgütlerinden 'Hesap Verin' Çığlığı!
- Dilek İmamoğlu: İstanbul Sözleşmesi'nden Asla Vazgeçmedik
- Hocaların Hocası' Nermin Abadan Unat 104 Yaşında Hayatını Kaybetti

Şehzadeler Belediye Başkanı Gülşah Durbay Yaşamını Yitirdi

Kolon kanseri tedavisine Manisa Şehir Hastanesi'nde yoğun bakımda devam eden Şehzadeler Belediye Başkanı Gülşah Durbay hayatını kaybetti.

Gülşah Durbay, 2008 yılında başlayan bağırsak rahatsızlığı nedeniyle 2 Ağustos 2024'te, İzmir 9 Eylül Üniversitesi Hastanesi'nde ameliyat edilmiş, 4 Eylül'de kolon kanseri tanısı konmuştu. Bu süreçte kemoterapi tedavisi gören Durbay, 1 Aralık 2025 tarihinde kan değerleri ve beslenme durumunda bozulma saptanması üzerine Manisa Şehir Hastanesi Dahiliye Servisi'ne yatırıldı.

Böbrek ve karaciğer fonksiyonlarında kötüleşmenin ardından 2 Aralık'ta Yoğun Bakım Ünitesi'ne alınan Durbay, 5 Aralık'ta İzmir Şehir Hastanesi'nde operasyon geçirdi ve aynı gün yeniden Manisa Şehir Hastanesi'ne nakledildi. Durumu 12 Aralık'ta ağırlaşan Durbay, entübe edilerek solunum cihazına bağlandı.

Gülşah Durbay, Manisa Şehir Hastanesi'nde süren yoğun bakım tedavisi sırasında 14 Aralık günü akşam saatlerinde, 37 yaşında hayatını kaybetti. 1988 yılında Manisa'da doğan Gülşah Durbay, 2011'de Hacettepe Üniversitesi Gıda Mühendisliği Bölümü'nden, 2024'te Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Yaşar Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümü'nde yüksek lisans yaptı; Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nde ekonomi ve finans alanında doktora çalışmalarına başladı.

Gıda sektörünün önde gelen uluslararası firmalarında yöneticilik yapan ve şirketlere gıda güvenliği, iş güvenliği, kalite ve strateji alanlarında danışmanlık veren Durbay, 2014 yılında CHP

İlçe Gençlik Kolları Başkanlığı, 2015 - 2020 yılları arasında ise iki dönem İl Gençlik Kolları Başkanlığı yaptı.

31 Mart 2024 yerel seçimlerinde Şehzadeler Belediye Başkanı seçilen Durbay, Manisa'nın ilk kadın belediye başkanı olarak görev yapıyordu. Durbay, aynı zamanda Tarihi Kentler Birliği Encümen Üyesiydi.

Durbay, bir dönem Gıda Mühendisleri Odası Manisa Temsilciliği, Manisalılar Derneği ve SODEV'de yönetim kurulu üyeliklerinde bulundu. Ayrıca Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, 29 Ekim Kadınları Derneği ve İkinci Yüzyıl Derneği üyesiydi.

Engellemelere Karşın Kadınlar Yine Sokaklara Çıktı: 'Korkma Biz Kadınız!'

25 Kasım Kadın Platformu, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü dolayısıyla Taksim Tünel'de toplanma çağrısında bulundu. İstanbul Valiliği ise, metro seferlerini kısıtladı.

Karar doğrultusunda, Yenikapı Hacıosman Metro Hattının Taksim istasyonu, Şişhane istasyonunun ise Taksim çıkışları ve F1 Taksim - Kabataş Füniküler hattı işletmeye kapatıldı. Metro İstanbul, trenlerin Taksim istasyonunda durmadan seferlerine devam edeceğini duyurdu.

Polisler de sabah saatlerinden itibaren İstiklal Caddesi'ne çıkan tüm yolları barikat kurarak kapattı. 25 Kasım Kadın Platformu tarafından yapılan açıklamada polisle yapılan görüşmelerin ardından Tünel'de yasaklama olmadığı belirtildi.

Akşam saatlerinde buluşup Tünel'e giden kadınlar, "Susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz" ve "Geceleri de sokakları da terk etmiyoruz" sloganları attı.

Eylem saatine dakikalar kala Beyoğlu Kaymakamlığı Taksim Tünel'in de yasaklandığını duyurdu. Yasaklamalara karşı meydanı terk etmeyen kadınlar açıklama yaptı. Eylemde katledilen kadınların isimleri okunurken Dilovası'nda iş cinayetinde yaşamını yitiren kadınlar anıldı.

AKP iktidarının aile yılını eleştiren kadınlar, "Aile, ahlak dediniz sömürdünüz, katlettiniz. Erkek şiddetine karşı kadınlar isyanda" dendi. Kadınlar sloganların ardından kısa mesafe için verilen izinle beraber İstiklal Caddesi'nde yürüyüş yaptı.

Kadın Örgütlerinden 'Hesap Verin' Çağrısı!

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu ve Genç Feministler Federasyonu, TBMM'de staj yapan meslek lisesi öğrencisi kız çocuklarına cinsel istismar iddialarına ilişkin Dikmen Kapısı önünde eylem yaptı. Açıklamada, "Bu olay münferit değildir, bu olayın sorumlusu 'Aile Yılı' adı altında kadınların, çocukların aile içinde şiddete uğramasına sebep olan, kadınları koruyan yasa olan 6284'ü etkin uygulamayan, çocukları koruyacak Lanzarote Sözleşmesi'ne saldıran iktidardır. Sadece Meclis'teki failler değil sizler de hesap vereceksiniz. İktidarın yaratmak istediği karanlık düzende sadece aile değil Meclis bile şiddet sarmalının bir parçası olmuş durumda" denildi.

Eylemde “Anayasayı, yasayı, sözleşmeyi uygula”, “Asla yalnız yürümeyeceksin”, “İstismarın hesabı sorulacak” sloganları atıldı. Genç Feministler Federasyonu Ankara Temsilcisi Hümeysra Garip, kolluk kuvvetlerinin TBMM önünde buluşmalarına izin vermediklerini aktardı ve “Ama Meclis’in içinde istismara uğrayan genç kadınlara, kız çocuklarına hiçbir şey yapmıyor. Daha birkaç gün önce staj yapan kız çocuklarının sistematik şekilde cinsel istismara maruz kaldığını öğrendik. İstismara uğrayan kız çocuklarından birinin hamile kaldığı ve olayın Meclis çalışanları tarafından kapatılmaya çalışıldığı ortaya çıktı. Çocukları korumaya yönelik yasalar çıkartması gereken Meclis’te 17 yaşındaki bir çocuk istismara maruz kalıyor, kurum müdürüne uğradığı istismarı anlatıyor, ‘hiç kimseye konuşmayacaksın’ denilerek tehdit ediliyor” dedi.

Garip konuşmasına şöyle devam etti:

“Siyasi iktidara soruyoruz, siz hem 18 yaşından küçük çocukları MESEM projesi adı altında sömürüp hem de istismara maruz kalmalarına nasıl göz yumuyorsunuz? Daha bu olaydan birkaç hafta önce KYK’ da kalan genç kadınları ailelerine şikâyet etmeye kendine hak gören iktidar, nasıl TBMM’de genç kadınların istismara uğramasını önleyemez? Meclis’te çocuk istismarı yaşanırken iktidar neredeydi? İktidar, bize güvenli alan sunduğunu öne sürerek kampüslerimizi güvenliklerle dolduruyor ama Meclis’te yaşanan istismara göz yumuyor ve Meclis’i suç mahalline çeviriyor. Kutsal ailenizde öldürülen, şiddete uğrayan kadınların, kız çocuklarının hesabını vereceksiniz. 6284 uygulanmadığı için öldürülen kadınların hesabını vereceksiniz. Karanlıkta bıraktığınız şüpheli kadın ölümlerinin hesabını vereceksiniz. MESEM’lerde öldürülen çocukların hesabını vereceksiniz. Meclis içinde istismara uğrayan kız çocuklarının hesabını vereceksiniz.” Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Ankara Temsilcisi Işıl Kurt da çocukları korumak, kadınları yaşatmak için yasa çıkarması gereken Meclis’in önüne cinsel istismar iddiaları nedeniyle hesap sormak için geldiklerini ifade etti ve şunları söyledi:

“Bir sürü kız çocuğu Meclis’in içinde istismara uğruyor. Bu olay basına yansıyana kadar kimsenin çıtı çıkmadı. Anayasa’yı, yasayı, sözleşmeyi uygulayın demekten dilimizde tüy bitti. Biz bunları konuşurken bu siyasi iktidar, Meclis’in içinde Aile Yılı’nı yüceltmek adına 11. Yargı Paketi’ni konuşuyordu. Bunlar Meclis’te konuşulurken orada çalışan birileri çocukları istismar ediyordu. Hiçbir vekil de Meclis çalışanı da bunun peşine düşmedi. Biz her zaman olduğu gibi bunun da peşini bırakmayacağız. O çocuklara ne olduğunu her gün soracağız. Kız çocuğunun hamile kalıp kürtaj olduğu iddialarını da aydınlatacaksınız. Bütün failer hesap verecek. Bütün kadın cinayetleri, şüpheli ölümler ve cinsel istismarlarda olduğu gibi sadece o failer değil, o failerin bunu Meclis içinde yapmayı cesaretlendiren bu siyasi iktidar, yargı ve kolluk da hesap verecek. Meclis’te bu istismarlar olurken o koltuklarda rahat oturdunuz ama bu olayın peşini bırakmayacağız ve siz o koltuklarda rahat oturamayacaksınız.” Eyleme destek veren CHP Trabzon Milletvekili Sibel

Suiçmez de “Bunu sadece bireysel bir olay olarak kabul etmiyoruz. Dolayısıyla bu olayın üstünün örtülmesine, soruşturmanın sadece bir kişi üzerinden yürütülmesine asla izin vermeyeceğiz. Elbette ki failer vardır ama o faileri yaratan ortamlar, ihmaller dizisi de irdelenmeli, sorgulanmalıdır. Sadece failer değil ihmali yapanlar da cezalandırılmalıdır. Bu düzenin böyle gitmeyeceğini göstereceğiz. Herkes kim olursa olsun, nerede olursa olsun hesap vermek zorundadır. Kimse hesap vermekten arı tutulamaz” diye konuştu. CHP Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu da şunları kaydetti:

“Dünden tecrübeli olan İçişleri Bakanlığı, ekibinin sayısını on katına çıkarmış. Şu an da burada olan kadınların yüzlerce katı kadar polisler burada. Bunu asla kabul etmemiz mümkün değildir. Kadınlar istedikleri yerde basın açıklamasını yapar, anayasal haklarını kullanırlar. Dün kadınların önüne polis barikatlarını, çevik kuvveti dikenler Meclis’in içinde çocukları korumaktan aciz olanlardır. Dün kadınların önüne polis barikatlarını, çevik kuvveti bugün de yüzlerce polisi dikenler zamanında çocukların istismarına karşı ‘çocuğun rızası var’, ‘bir kereden bir şey olmaz’ diyenlerdir. Meclis’e kadar uzanan istismar olayı.

20 Kasım’da Meclis içinde soruşturma başlatıldığına ilişkin bir basın açıklaması yapıldı Meclis Genel Sekreterliği tarafından. Basın açıklaması konunun medyaya yansımından sonra yapılmıştır. Konu yansımaysa belki de bu istismar olayının üstü örtülecek. Dolayısıyla yıllardır iktidarın, çocukların istismarına göz yuman, çocuk yaşta evliliklere izin vermeye çalışan zihniyetin bir sonucudur. Meclis’in içinde yaşanan bir utançtır. Olay bu kadar kamuoyunda büyümeseydi belki de tutuklama da olmayacaktı. Bu Meclis’in Başkanı neden konuşmuyor, Aile Bakanı neden tek kelime etmiyor? Konuşmalı ve hesap vermelisiniz. Bu konunun takipçisi olacağız. Üstünün kapatılmasına asla izin vermeyeceğiz.”

Dilek İmamoğlu: İstanbul Sözleşmesi'nden Asla Vazgeçmedik

Silivri Cezaevi'nde tutuklu bulunan CHP'nin cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu'nun eşi Dilek İmamoğlu, "Şiddet, hiçbir gerekçeyle mazur görülemeyecek, asla normalleştirilemeyecek bir insan hakkı ihlalidir. Ancak, ne yazık ki her gün kadınlar hayattan koparılmaya, şiddete uğramaya devam ediyor. Cezasızlığın, iyi hal indirimlerinin, alınmayan önlemlerin, şiddeti mazur gösteren söylemlerin kadına yönelik şiddeti daha da beslediğini görüyoruz." dedi.

İmamoğlu, "Bu tablo karşısında susmak, görmezden gelmek ya da ertelenmiş bir adaletin arkasına sığınmak hiçbirimizin lüksü değildir. Kadınların özgür, güçlü ve güvenli bir yaşam sürmesi tüm toplumun sorumluluğudur. Devlet kurumlarından yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarından her bir yurttaşa kadar herkes bu mücadelede aktif bir rol almak zorundadır." dedi.

İmamoğlu şu ifadeleri kullandı:

Sözleşmelerden, yasalardan, toplumsal vicdandan güç alan bu mücadelede en önemli adımlardan biri de İstanbul Sözleşmesi'dir. Biz kadınlar, yaşam hakkının teminatı olan bu sözleşmeden asla vazgeçmedik, vazgeçmeyeceğiz.

Kadınların güçlenmesi; eğitimde eşitlikten ekonomik bağımsızlığa, karar alma süreçlerinde yer almaktan güçlü sosyal destek mekanizmalarına kadar pek çok başlıkta hayat bulur. Tüm bu mücadelenin en güçlü tarafı ise kadın dayanışmasıdır! Bir kadın yalnız bırakılmadığında, yanında duran bir toplum gördüğünde şiddetin karşısına çok daha güçlü bir set örülür.

25 Kasım; daha eşit, daha adil ve daha güvenli bir yaşam için hep birlikte attığımız kararlı bir adımdır. Biz kadınların güçlendiği bir toplumun, geleceğe daha umutla bakacağını çok iyi biliyoruz.

Ve o geleceği hep birlikte kuracağız.

Hocaların Hocası' Nermin Abadan Unat 104 Yaşında Hayatını Kaybetti

'Hocaların hocası' olarak bilinen siyaset ve iletişim bilimci Prof. Dr. Nermin Abadan Unat, 104 yaşında hayatını kaybetti.

1859'da kurulan Mülkiye'nin (Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi) ilk kadın asistanı, ilk kadın doçenti ve ilk kadın profesörü olan, emekliliğini izleyen yıllarda Boğaziçi Üniversitesi'nde dersler veren Abadan Unat, 12 Aralık günü, akşam saatlerinde evinde hayatını kaybetti.

Ailesi tarafından yapılan açıklamada, Abadan Unat'ın evinde, huzur içinde ve uykusunda yaşamını yitirdiği bildirildi. PEN Türkiye Yazarlar Derneği Nermin Abadan Unat'ın ölümü sonrası taziye açıklaması yaptı. Açıklamada şu ifadeler kullanıldı:

"PEN Türkiye Yazarlar Derneği olarak, Hocaların Hocası Nermin Abadan Unat'ı yitirmenin derin acısı içindeyiz.

Atatürk ve Devrim İlkelerinin amansız savunucusu, sayısız öğrenci yetiştiren, eşitlik, özgürlük bağımsızlık tutkumuzu ve ileriye dönük hayallerimizi, özlemlerimizi kışkırtan hocamız, birkaç kuşağı etkiledi. Günümüzdeki karşı devrim çabalarına, karanlık kafalara, karanlık emellere, karanlık eylemlere karşı çıkmaktan, bunları protesto etmekten asla vazgeçmedi... Çünkü hayatta en değer verdiği ilkelerden biri demokrasiydi. Laiklik, hakkaniyet, adalet, kadın erkek eşitliği, vicdandı... Bunlar olmadan demokrasi olamayacağı bilincini hepimize öğretenlerden biriydi o... Önünde saygıyla sevgiyle minnetle eğiliyoruz." Unat'ın ölümüyle ilgili tutuklu bulunduğu Silivri'deki Marmara Cezaevi'nden mesaj paylaşan CHP'nin Cumhurbaşkanı Adayı, İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu, "Hocaların hocası Nermin Abadan Unat'ın vefat ettiğini üzülerek öğrendim. Kendisiyle tanışma ve birçok kez sohbet etme imkânı bulan şanslı kişilerden oldum. Hocamıza Allah'tan rahmet diliyorum" mesajını paylaştı. Unat'ın cenazesi nedeniyle bağış yapmak isteyenlerin, genç kızların eğitimi için Nermin Abadan Unat adına Çağdaş Yaşamı

Destekleme Derneği'ne katkıda bulunabilecekleri bildirildi. Nermin Abadan Unat'ın cenazesi 14 Aralık 2025 Pazar günü öğle namazına müteakip Levent'te bulunan Barbaros Hayrettin Paşa Camiinden kaldırıldı, ardından Zincirlikuyu Mezarlığına defnedildi.

Gelecek sayımızda mücadele direncini yükselten haberlerle sizleri buluşturmak üzere, umutla kalın

14 Aralık 2025

YENİ YIL AĞACI

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Eski Türklerde gökyüzü, tanrısal bir güç olarak kabul edilirdi.

Onlara göre 21 Aralık günü bir milattı. O günden sonra günlerin uzamaya başlamasıyla, kutsal kabul edilen güneşin, kavgayı kazandığına inanılır ve bunun için şenlikler düzenlenirdi.

21 Aralık yeni yılın geldiği gün kabul edilirdi.

Eski Türklerin inancına göre yeryüzünün tam ortasında bir akçam ağacı vardı ve bu ağaç yerin altından, gökteki tanrıya kadar uzanıyordu. Bu ağacın adı "Hayat Ağacı" idi.

Bu kutlamalarda işte bu akçamın dalları kullanılır, o ağacın altına, tanrı iyi insanlara iyi şeyler sunduğu için hediyeler konulurdu.

Tanrı, gelecek yıl iyi şeyler versin diye de, o çam dallarına dilekleri simgeleyen bezler, süsler bağlanırdı.

O gün aileler bir araya gelir, yemekler yapılır, şarkılar söylenip, dans edilirdi.

Bu adet Hunlarla birlikte Avrupa'ya, Hristiyanlığın yaygınlaşmasıyla beraber Hristiyanlar'ın hayatına da geçmiştir.

Hatta 300 yıllarında İznik'te toplanan Hristiyan din adamları, "İsa her yıl yeniden doğuyor ve bizi aydınlatıyor" diyerek Noel'i başlatıyorlar.

Eski bir Türk geleneği olan NARDUGAN BAYRAMI (yeniden doğuş) ile NOEL arasında birçok benzerlik var.

Yılbaşında çam ağacı süsleme geleneğinin kökeninde Türklerin "Hayat Ağacı"nın bulunduğu belirtiliyor. Bu ağacı motif olarak, bizim bütün halı, kilim ve işlemelerimizde görmek mümkün.

21 Aralık'ta başlayan NARDUGAN bayramı, 21 Mart 'ta NEVRUZ olarak tamamlanıyor.

Çünkü 21 Mart' ta gece ve gündüz eşitleniyor. Bahar geliyor, doğa yeniden canlanıyor.

Türkler, gelenek ve inançlarını göçlerle batıya taşımışlardır. O yüzden Anadolu, bu inançların yaşandığı en yaygın yer olmuştur.

Noel baba adıyla anılan Aziz Nikolaos'da Anadolu 'da yaşayan bir rahiptir.

Likya uygarlığına ait Pattara' da yani bugünkü adıyla Demre'de doğmuştur.

Yaşadığı dönemde çok sevilen, herkese yardım eli uzatan, bu toprakların insanı, dini bir kişiliktir.

Ağaç süslemenin ve yılbaşı kutlamanın bir Hristiyan geleneği olduğu konusundaki tartışmalar yıllardır bu ülkede devam etmektedir.

Oysa bu ritüel tamamıyla eski bir Türk geleneğidir. Orta Asya geleneğidir, bizim köklerimizdir.

Bu tepkilerin sebebini, başka kültürlerle karşı hazımsızlık ya da farklı olanı reddetme dürtüsü olarak tanımlamak mümkün.

Belki de daha derinlerde hasıl olan toplumsal bir kompleks de olabilir.

Bütün mesele dil, din, ırk farkı gözetmeksizin iyiliğin, umudun kuşaktan kuşağa aktarılmış olması.

Geleneğin kime ait olduğunu sorgulamak en son düşünmemiz gereken şey olsa gerek.

Hepimizin iyileşmeye, gülmeye, ferah nefesler almaya çok ihtiyacı varken; umut etmek için, hayal kurabilmek ve hatta gülümsemek için bir vesiledir yılbaşı ağacı süslemek.

Hadi bu yıl hep beraber süsleyelim ağaçlarımızı. Tıpkı atalarımız gibi üzerine bezler, dilekler bağlayalım. Onlara şöyle yürekten bir selam gönderelim.

Kim bilir belki de çok güzel bir yıl olur bu yıl...

Belki de üzerimize simler, pullar, iyilikler yağar... Belli mi olur? Yeter ki umuda sarılmaktan, sevinecek şeyler aramaktan vazgeçmeyelim.

Her dinden insana hoşgörü, kardeşlik, sevgi dileyerek girelim bu yıla...

Evimizde bir yılbaşı ağacı olması çok da önemli değil esasında fakat içimizde mutlaka yılbaşı ağacını aratmayan umudumuz, yaşam coşkumuz olsun...

Ve en önemlisi sol yanımız umutla çarpmaya devam etsin... Hepinize iyi yıllar diliyorum.

Aralık/2025

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

NERMİN ABADAN UNAT'A "HOCALARIN HOCASI"NA BİR VEDA

Yazan: NİL ABİK

abiknil@gmail.com

Bazı hayatlar yalnızca yaşanmaz; bir ülkenin hafızasına ve geleceğine emanet edilir. Nermin Abadan Unat'ın yaşamı da bu emanetlerden biridir. O, yalnızca Türkiye'nin yetiştirdiği seçkin bir bilim insanı değil; Cumhuriyet'in kadınlara açtığı ufkun ve eşit yurttaşlık idealinin en güçlü temsilcilerinden biridir. Bu temsil, eğitimden kamusal hayata, akademiden siyasete uzanan geniş bir alanda; sabırla, kararlılıkla ve umutla örülen bir yaşam pratiği olarak şekillenir. Geride bıraktığı yaşam hikayesi, bireysel başarılarla sınırlı olmayan, aydın sorumluluğu bilinciyle inşa edilmiş bir ömrün izlerini barındırır.

Nermin Abadan Unat'ın yaşamı, doğuştan bahşedilmiş ayrıcalıkların değil; erken kayıpların, yer değiştirmelerin ve yalnızlıkların içinden geçerek kurulmuş uzun bir yolculuğun hikayesidir. Henüz ocuk yaşlardan itibaren karşılaştığı zorluklar karşısında geri çekilmek yerine, her eşiği yeni bir başlangıç imkânı olarak görmenin; kimliğini, dilini ve aidiyetini yeniden inşa etmekten vazgememenin hikayesidir. Nermin Abadan Unat'ın 104 yıllık yaşamının belki de en belirleyici dönüm noktası, 1936 yılında Budapeşte'den ayrılarak eğitim için Türkiye'ye gelişidir. Kültürünü ve dilini bilmediği bu ülkeyi, Mustafa Kemal'innderliğinde kurulan ağdaş Cumhuriyet'i, bilinçli bir tercihle kendisine vatan olarak seçmesidir. O andan itibaren, seçtiği hayatın sorumluluğunu da üstlenmiştir. Bu seçimle başlayan yolculuğu anlayabilmek için de hikayesinin en başına dönmek gerekir.

18 Eyll 1921'de Viyana'da kent soylu Barones Elfriede Karwinsky ve Bosna Hersek gmenini İzmir'li tüccar Mustafa Sleymanovi'ın kızı olarak dünyaya gelen Nermin Abadan Unat (o zamanlar Suley) ocukluğunu annesi ve üvey ablası Martha ile birlikte Viyana'da geçirir. Yaşamı boyunca hem babasıyla hem de annesiyle olan anıları sınırlıdır. Babasını ancak Viyana'ya onları ziyarete geldiği zamanlarda görebilen küçük Nermin, annesinin “ocuklar görülmeli ama duyulmamalıdır” ilkesini benimsemesi sebebiyle annesine de uzak kaldığı bir çocukluk geçirir. Çocukluğu boyunca kendisine en yakın hissettiği isim, ablası Martha'dır. Bu sebeple bir seyahatlerinde ablasının ona hediye ettiği “mor renkli kadifeden fili” hep hatırlamıştır.

Eğitim isteği küçük yaşlardan itibaren hayatınınnceliklerinden olmuşsa bile annesinin “kibar çocuklar okula gitmez” düşüncesinden dolayı bir süre evde mrebbiyelerinden eğitim görür. 1927 yılında ailesiyle birlikte İstanbul'a taşındıklarında da mrebbiyeleriyle eğitimine devam eder. Ancak her gün evinin camından okula giden çocukları izlemeyi de ihmal etmez. Babasını 1931 yılında kaybettikten sonra annesi ile birlikte ablasının yanına Budapeşte'ye döner. Burada bir süre eğitimine devam etme imkanı olsa da ailesinde başlayan ekonomik zorluklarnne yeni bir engel çıkartır. Annesi okula devam etmesi yerine daktiloğrenmesini ve para kazanmasını ister. Hayatını değiştirecek o kararı da bu dönemde, 1936 yılında verir. Dönemin Budapeşte Büyükelçisi Behiç Erkin'in kapısını çalar ve ona Türkiye'ye gitmek istediğini söyler. Çünkü ocukluğu boyunca yabancı basında takip ettiği gazete ve dergilerden bilir ki Mustafa Kemal'inlkesinde eğitim herkes için parasızdır. Büyükelçi ona Orient Express'in üçüncü vagonuna ait bir tren bileti, trende karnını doyurması için yemek kuponları ve biraz harçlık verir. 5 Kasım günü İstanbul'a hareket eden trene bindiğinde garda onu yolcu etmeye gelen annesini yaşamı boyunca son defa görür, ablasıyla ise ancak 20 yıl sonra tekrar birbirlerini bulacaklardır.

İşte, Türkiye'de sosyal bilimler alanında ilkleri başaracak Nermin Abadan Unat'ın hikayesi böyle başlar. Türkiye gelişinin ardından İzmir'de babasının ortağı da olan Sabri amcasının evinde

yaşamaya başladığında da hayatındaki sıkıntılar ve yalnızlığı devam eder. Amcasının evinde sıcak karşılanmaz, özellikle amcasının eşi Münevver zaman zaman ona kötü davranır. Okumak için gerekli parayı bulmak umuduyla babasından kalan mirastan payını amcasından istese de gerekli parayı alarak Budapeşte'ye annesinin yanına dönememenin sıkıntısını zaman zaman yaşar. Bir zaman sonra amcasının isteğiyle annesine bir mektup yazarak okula Türkiye'de devam edeceğini ve artık ona mektup yazmaması gerektiğini bildirir. Bu, annesine yazdığı son mektuptur. Yıllar sonra amcasının ona verdiği zarfın içinden çıkan ilanda annesinin ölüm haberini alır, üstelik verilen ilanda kızı olarak sadece ablası Martha'nın adı yazılıdır.

Yaşamı boyunca hayalini kurduğu eğitim serüvenine İzmir Kız Lisesi'nde başlar. Çocukluğunun yalnızlığından onu kurtararak ailesi olan arkadaşlarıyla, namıdiğer yedili çeteyle de burada tanışır. Bu isimler Mübeccel Belik (Kıray), Günseli Tamkoç, Perihan Perçin, Türkan Erkin, Güner İçseven ve Nerime Elbe'dir. Lise yıllarında bir yandan çalışmaya devam ederek İzmir Fuar'ında çevirmenlik yapar. Üniversitede İstanbul'a gelir, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırır. Fakültesindeki hocaları arasında daha sonra büyük bir aşkla evleneceği Yavuz Abadan (1905-1967) ile burada tanışır.

Fakülteden mezun olunca yaşamı boyunca politikaya olan ilgisini canlı tutacağı bir meslek olarak gazeteciliğe yönelir. Başlarda Sabahattin Selek tarafından çıkartılan bir gazetede çalışır. Ardından gelen teklif üzerine Ankara'da Ulus gazetesinde çalışmaya başlar. 1946 yılında Yavuz Abadan ile evlenince, Yavuz Bey'in o dönemde Ulus'un başyazarlığına getirilmesi üzerine bir aileden iki kişinin aynı kurumda çalışması uygun görülmemeyerek işine son verilir. Bu sırada avukatlık stajını tamamlasa bile bu mesleği hayatı boyunca yalnız iki kere gerçekleştirir. Yaşamının bu yeni dönemi, aynı zamanda onun akademik hayatına giden yolun taşlarını da döşer. 1948 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doktora başlar. Fullbright bursunu kazanır ve 1952-1953 eğitim yılını Amerika'da Minnesota Üniversitesi'nde geçirir. Bu sırada akademik kariyerini adayacağı önemli bir alan olan siyaset bilimiyle tanışır. Hukuk eğitimini ve politikaya olan merakının kesişiminde yer alan siyaset bilimine yönelir. Türkiye'ye döndüğünde Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde (Mülkiye) açılan asistanlık sınavlarını kazanır. Mülkiye'nin ilk kadın asistanı, doçenti, profesörü ve kürsü kurucusu olacağı akademik hayatı böylece başlamış olur.

Kariyerinin önemli bir döneminde, 1958 yılında oğlu Mustafa Kemal Abadan'ı dünyaya getirir. Yaşamında pek çok şey gibi hamileliği de kolay geçmez. Bürokrasi kavramı üzerine doçentlik tezini düşük tehlikesi atlattığı ve yatak istirahatine mecbur olduğu dönemde yazar.

Akademik yaşamında siyasal davranış ve iletişim alanındaki çalışmalarının yanı sıra özellikle iki konu başlığı üzerine yaptığı araştırmalar ön plana çıkar: kadın sorunu ve göçmenler. Toplumsal

yaşamda çeşitli baskılara ve eşitsizliklere maruz kalan bu iki dezavantajlı grup üzerine yaptığı çalışmalar bugün bile akademide önemli başlangıçları temsil eder. Kadın sorununa ilişkin ilgisi ve çalışmaları yaşamının erken dönemlerinde başlar, 1960'lı yıllardan sonra dünyada yeniden yükselişe geçen feminizmin ikinci dalgasının Türkiye'deki yansımasının erken dönemlerdeki öncülerinden olur. 1978 yılında İstanbul'da "Türk Toplumunda Kadın" seminerinin düzenlenmesine öncülük eder. Bu seminer, aynı zamanda Türkiye'de kadın sorununun ele alınışında ve toplumsal cinsiyetin bir analiz birimi olarak araştırmalara dahil edilmesinde bir başlangıç olarak görülebilir. Bu seminerle birlikte kadın sorunu, yalnızca hukuki düzenlemeler ya da sayısal kazanımlar üzerinden değil; gündelik hayat, emek, eğitim, aile ve kamusal alan ilişkileri bağlamında ele alınmaya başlanır. Nermin Abadan Unat kadınların kazanımları konusunda Cumhuriyet'in modernleşme sürecinin ve kazanımlarının önemini bilincindedir ama bu sürecin eksikliklerini de sorgulamaktan, Cumhuriyet'in sağladığı kadın kurtuluşunu bir adım daha ileri götürmeye çabalamaktan geri durmaz. Kadını edilgen bir "kazanımlar öznesi" olarak değil, toplumsal dönüşümün aktif bir aktörü olarak ele alması ve kadın kurtuluşunu Cumhuriyet modernleşmesinin açtığı yolda mümkün görmesi, Türkiye'de Cumhuriyet kazanımlarıyla yaşamını şekillendiren bir aydın olarak taşıdığı sorumluluğun bilincinde olduğunun da bir göstergesidir. Cumhuriyet, Abadan Unat'ın hayatında yalnızca bir siyasal rejim değil, kendini var etmenin bir imkanıdır. Kız çocuklarına ve kadınlara açılan eğitim yolları ve kamusal alanda yer alabilme imkanı onun yaşam öyküsünde somut karşılıklar bulur. Kadın çalışmalarına verdiği önem, Nermin Abadan Unat'ın akademik ilgi alanlarından biri olmanın ötesinde, yaşamı boyunca sürdürdüğü kamusal bir sorumluluk anlayışının parçasıdır. Bu sorumluluk, onu yalnızca Türkiye'de değil, uluslararası düzeyde de kadın-erkek eşitliği mücadelesinin etkin bir öznesi haline getirir. 1978-1999 yılları arasında Avrupa Konseyi Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu'nda Türkiye'yi temsil eden Nermin Abadan Unat, bu süreçte yalnızca bir ülke delegesi olarak değil, kadınların eşit yurttaşlık talebini evrensel bir mesele olarak savunan özne olarak ön plana çıkar. Komisyon bünyesinde üstlendiği görevler ve ikinci başkanlığa kadar yükselmesi, onun bu alandaki bilgi birikiminin, sürekliliğinin ve güvenilirliğinin uluslararası düzeyde de kabul gördüğünü gösterir. Abadan Unat için kadın sorunu, sınırları aşan; farklı toplumsal bağlamlarda benzer eşitsizlik biçimleri üreten yapısal bir meseledir. 1978-1980 yılları arasında Cumhuriyet Senatosu'nda Kontenjan Senatörü olarak yer aldığı da kadınların yaşadığı sorunlar mecliste gündeme getirdiği meselelerin başında gelir.

Akademide öncülüğünü yaptığı bir diğer alan göç ve göçmenlerin karşılaştıkları sorunların gündeme getirilmesi üzerine olmuştur. 1960'lı yıllardan itibaren Türkiye'den Avrupa'ya yönelen işçi göçü üzerine araştırmalar yapar. Göç olgusunu ekonomik nedenlerin yanı sıra siyasal, kültürel

ve toplumsal boyutlarıyla da ele alır. Göç konusunda yaptığı çalışmalar nedeniyle Federal Almanya tarafından Liyakat Nişanı ile ödüllendirilir.

Mülkiye’de akademik yaşamını sürdürürken Türkiye’nin 1970-1980 arası çalkantılı dönemini bir hoca olarak da tecrübe eder. Yaşanan siyasal kutuplaşma ve baskı ortamında dönemin dekanı İlhan Unat (1922-2009) ile birlikte yolu zaman zaman ifade vermek ya da gözüaltına alınan öğrencilerinin akıbetini takip etmek için karakola düşer. 1972 yılında İlhan Unat ile ikinci evliliğini yapar.

Kontenjan Senatörü olduğu sırada 1980 askeri darbesi yaşanınca, Mülkiye’deki akademik görevine geri döner ve 1989 yılında buradan emekli olur. Ardından İstanbul’a yerleşerek Boğaziçi Üniversitesi’nde ve İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Eğitim Merkezi’nin lisansüstü programında dersler vermeye başlar. Boğaziçi’ndeki akademik yaşamını 2016 yılına kadar sürdürür.

Yaşam öyküsünü anlattığı Kum Saatini İzlerken adlı anı kitabını 1996’da yayımlar. 2021 yılında, 100. doğum gününde anılarını yeniden gözden geçirir ve bu sefer adını Yüz Yıllık Umut koyar. Zorluklardan geçen ama mücadelesini hep canlı tuttuğu yaşamının hikayesidir bu aslında. Belki de bu yüzden Nermin Abadan-Unat’ın hikâyesi, başarı anlatılarından çok, **direnen bir umudun hikâyesi** olarak okunmalıdır. Yüz yılı aşan yaşamında, 2021 yılında Boğaziçi Üniversitesi’ndeki meslektaşlarıyla çağdaş ve demokratik bilim için rektörlüğe sırtını dönerken, 2022’de Ekrem İmamoğlu’na destek vererek oyuna sahip çıkmaya giderken ve 2023’te Türkiye’nin demokrasi ve otokrasi arasında bir seçim yapacağını belirterek genç kuşağı sandığa davet ederken de aynı umudun hikayesini izleriz.

Sayısız insana ışık olan; Türkiye’nin önde gelen birçok bilim insanının yolunun kimi zaman öğrencisi, kimi zaman meslektaşı, kimi zaman da akıl hocası olarak kesiştiği bu uzun yaşam, karşılaşılan zorluklardan çok daha fazlasını aşan bir anlam taşır. Nermin Abadan-Unat’ın 104 yıllık hikayesi, yalnızlıkların ve zorlukların olduğu kadar başarının, mutluluğun ve umudun da hikayesidir ve bu hikaye Cumhuriyet’in yarattığı kadın kimliğine içkin yaşanır. Çağdaş, laik ve demokratik bir ülkeye olan koşulsuz inancı da şüphesiz bundandır.

Yaşamına birçok ilk sığdırmış Cumhuriyet kadınına, Nermin Abadan Unat’a 2025 yılının aralık ayında ailesinin, öğrencilerinin, dostlarının ve meslektaşlarının katıldığı bir törenle veda ettik. O gün, yalnızca bir bilim insanını değil; ardında emek ve cesaretle örülmüş uzun bir hayat bırakan bir aydını uğurladık.

Nermin Hoca artık aramızda değil; ancak bir Cumhuriyet kadını olarak yaşamı boyunca taşıdığı ve bugün bizlere bıraktığı miras, okula yeni başlayan her kız çocuğunda, kadınların eşitlik mücadelesinde ve çağdaş, laik, demokratik Cumhuriyet’in değerlerinde yaşamaya devam ediyor.

Otobiyografik anlatıları:

Nermin Abadan Unat, Kum Saatini İzlerken. İstanbul: İletişim Yayınları, 1996.

Nermin Abadan Unat, Yüz Yıllık Umut. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 2021.

Sedef Kabaş, Hayatını Seçen Kadın: “Hocaların Hocası” Nermin Abadan-Unat, İstanbul: Doğan Kitap, 2010.

Yaşamını konu edinen bir çalışma:

Nil Abik, Nermin Abadan Unat'ın Biyografisi Üzerinde Bir İnceleme: Siyasal-Toplumsal Değişme ve Kadın Kimliği, 2025, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, 2025, Danışman: Prof. Dr. Serpil Çakır. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

21 Aralık 2025

GAZZE'DE BİR GECE

YAZAN: Roa ABUHELAL

roaaabuhelal45@gmail.com

Savaş çoğu zaman sayılara indirgenir: kayıp sayıları, yıkılan binalar, yok olan evler. Haber başlıkları istatistiklerden bahseder. Oysa her sayının ardında acıyla, cesaretle ve sessiz bir hayatta kalma kahramanlığıyla atan insani bir hikâye vardır. Gazze'deki savaş sırasında yaşadıklarım, yıkımın ve korkunun ortasında bile insanların duygusal dayanıklılık, sarsılmaz dayanışma ve olağanüstü bir direnç kapasitesiyle insanlıklarına tutunduklarını gösterdi.

Duygusal Dayanıklılık:

İçimizdeki Savaş, duygusal dayanıklılığımızı sürekli sınadı. Bir gece, uzaktan gökyüzünde öfkeli bir fırtınayı andıran hava saldırılarının sesi yankılanırken, ailemle birlikte oturma odasında birbirimize sokulmuştuk. Elektrik yine kesilmişti, artık yeni normalimiz ve tek ışık, duvarlara titrek gölgeler düşüren pilli bir lambadan geliyordu. Her patlama pencereleri titretiyor ve kalbimize bir sarsıntı gönderiyordu. Küçük kardeşlerim yüzlerini yastıklara gömüyor, küçücük bedenleri korkuyla titriyordu. Annem sessizce oturuyor, dudakları fısıltıyla dua ediyor, gözleri ise adeta dayanması için tavana yalvarıyordu.

Çocukları oyalamak için onlara masallar anlatmaya çalıştığımı hatırlıyorum zor bela hatırladığım peri masallarını ellerim titrerken bile gülümsemeye çabalayarak. Küçük kardeşimi kendime sıkıca sarıyor, kalp atışının benimkiyle nasıl hızla çarptığını hissediyordum. O anda, savaşta hayatta kalmanın sadece bombalardan kaçmak olmadığını anladım bitmek bilmeyen korkuya, belirsizliğe ve her geçen saatin duygusal yüküne direnmekti.

Dayanışma: Birlikteliğin Gücü:

Kaosun ortasında, toplumsal dayanışma can simidimiz oldu. Aynı gece, pencereden dışarı baktığımda bir zamanlar kahkahaların ve hayatın aktığı binaların iskelet hâlinde kaldığını görüyordum. Bir zamanlar satıcıların ve oynayan çocukların sesleriyle dolu olan sokaklar ürpertici bir sessizliğe bürünmüştü. Yine de tüm bu yıkıma rağmen dayanışma ruhu sönmedi.

Kapımızın alındığı an hâlâ gözümün önünde. Komşumuz Ebu Halid, yarım bir torba pirinçle kapıda duruyordu. “Kalan tek şey bu,” dedi, sesi mahcup bir ağırlık taşıyordu. Babam onu kardeşi gibi kucakladı, sanki bir ziyafet getirmiş gibi teşekkür etti. O hafta teyzem biraz mercimek orbası yapıp ezik bir tencerede bize getirdi. “Olanı paylaşıyoruz, bu bize yeter,” diyerek gülümsedi. Aileler ekmek, mum ve hatta şaka bile paylaşıyordu. Mizah, yaralarımıza merhem oluyordu. En karanlık zamanlarda dayanışma, yokluğu rızka, korkuyu kardeşliğe dönüştürdü.

Direnç: Sessiz Bir Başkaldırı:

Sonra direnç geldi insanlığın ayakta kaldığının en açık işareti. Enkazın arasında çocuklar hâlâ oynayacak bir yol buluyordu. Kırık mobilyaları oyuncaklara dönüştürüyor, parçalanmış fayansları oyun taşı olarak kullanıyor, tozun üzerine seksek çiziyorlardı. Kahkahaları, yıkımın fonunda meydan okuyan bir melodi gibi yükseliyordu.

Aileler okulları, camileri ve hatta terk edilmiş dükkânları barınağına dönüştürdü. Amcama bir sınıfı odalara ayırmak için perde asmasına yardım ettiğimi hatırlıyorum. İyimserliği hiç tükenmeyen teyzem, çatlak fincanlarda çay demleyip gülümseyerek dağıtıyordu. “Bunu da atlatacağız,” dedi sakın bir sesle. O ay ikramı basit bir davranış direnişin ritüeline dönüştü, normalleşmenin küçük bir geri kazanımıydı.

Hasarlı bir minareden yükselen ezan sesi bile hayatın sürdüğünü hatırlatıyordu. Düğünler erteleniyordu ama iptal edilmiyordu. Doğum günleri bir parça ekmeğın üzerindeki tek mumla kutlanıyordu. Bu küçük hareketler bir mum yakmak, bir hikâye anlatmak, teneke kutuya bir iek dikmek sadece jest değildi. Birer haykırıştı: Buradayız. Hâlâ umut ediyoruz.

Sonuç: Kırılmayan Ruh

Gazze’de yaşadıklarım bana savaşın sadece yıkımdan ibaret olmadığını öğretti aynı zamanda insan direncinin hikâyesiydi. Duygusal dayanıklılık, dayanışma ve kararlılıkla insanlar korkunun ve yıkımın üzerine yükseldi. O gece ve ona benzeyen sayısız gece bize şunu gösterdi: Savaş sokakları sürdürülebilir ama onurlu yaşam iradesini sürdüramaz. Ne toplumsal bağları ne de bir annenin sessiz duasının gücünü silebilir.

İşte Gazze’nin gerçek hikâyesi budur: Sadece bir çatışma alanı değil, bir cesaret yurdudur. İnsanlığın sönmeyi reddettiğı, direncin bir seçenek değil zorunluluk olduğı ve en karanlık gecede bile umudun ışığının titreyerek de olsa yanmaya devam ettiğı bir yer.

Ve hala soruyoruz: Bütün bunlar ne uğruna!

OĞALALIM ÇOĞALTALIM

GÜNEBAKAN KADIN DERNEĞİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

Sulesepin06@gmail.com

KONUK: Derya ALPARSLAN

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyenleri, ‘oğalalım oğaltalım’ köşemizden herkese merhaba. Bu ay Derya Alparslan’la birlikteyiz. Derya Alparslan’ı önce kendi cümleleriyle tanıyalım.

Derya: Merhaba. Malatya doğumluyum. Mersin’de büyüdüm. İlkokul, ortaokul ve liseyi Mersin’de bitirdim. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyoloji bölümünde okudum. Evlenip tekrar Mersin’e döndüm. Bir oğlum var. Okurken hayalim hep cezaevinde, özellikle kadın cezaevlerinde çalışmaktı. Maalesef mümkün olmadı. Evlendikten sonra da okumayı sürdürdüm. Mersin Üniversitesi’ne misafir öğrenci olarak devam ettim. Mezun olduktan sonra Mersin’de ‘Kadın Adayları Destekleme Derneği’ne girdim. Onları, siyasetin her kademesinde bulunmaları, aday olmaları konusunda destekledik. Bir süre sonra ‘Anne-Çocuk Eğitim Vakfı’nda anne ve çocuklara yönelik eğitimlere katıldım. On günlük eğitimden sonra bizi sahaya çıkardılar. Sabancı Vakfı, AÇEV ve Tarım Bakanlığı’nın bir projesi vardı, ‘Dere-Tepe Destek Eğitim Programı’nda yer aldım. Bu projenin amacı, kırsal kesimdeki kadınlara 10 haftalık bir modül çerçevesinde bir eğitim vermektir. Bu eğitim, bebeğin doğumundan başlayıp kadınların bütün haklarını öğrenmelerini kapsıyordu. Eğitimler bazen köyde, bazen kasabada, bazen mahallelerde oluyordu. Bu eğitim bana çok şey kattı. AÇEV’de tanıştığım bir arkadaşım Peruze sayesinde ‘Güne Bakan’ kadın Derneğiyle tanıştım ve yaklaşık 10 yıldan beri oradayım.

Şule: Bu kadar deneyimin nedeniyle biz de sizinle ‘Güne Bakan Derneği’ni konuşmak istiyoruz. Ondan önce sormak istiyorum: Bir yerde ücretli olarak çalışıyor musun?

Derya: Zaman zaman çalıştığım oldu; okul öncesi öğretmenliği, rehberlik, projelerde koordinatörlük yaptım.

Şule: Öncelikle, ‘Güne Bakan Kadın Derneği’ ismini nasıl aldı?

Derya: Önceleri birçok alandan birkaç kadın, kadınlar için neler yapabileceklerini düşünürken örgütlenmeye karar vermişler ve yüzünün aydınlığa dönük olduğunu ifade eden bir terim olarak da ‘Günebakanı’ isim olarak seçmişler. ‘Güne Bakan Kadın Derneği’ kadına yönelik şiddet günü olan 25 Kasım 2008’de kurulduğunu ilan etti. İlk kuruluş yeri olarak da şehrin hayli uzağında, Toroslarda bir mahalleyi göstermişler. İlk olarak oradaki mahalle sakini kadınlarla bir tiyatro oyunu hazırlamışlar. Tiyatro grubunda hem kadınlar hem çocuklar yer almış. Onların günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunları ve bazı çözüm yollarını ifade eden oyunlar oynamışlar. Hatta Aslan Köylü kadınlarla birlikte de oyunlar sergilemişler. Kadına yönelik şiddet, mücadele yöntemleri, çocuk bakımı, anne-çocuk eğitimi gibi konularda kadınlardan gelen talep üzerine Günebakan Kadın derneği bu doğrultuda programlar hazırlamış. Örneğin, kadına yönelik şiddetle ilgili dernek avukatları bilgilendirme toplantıları yapmış, ev ziyaretleri gerçekleştirmiş, ‘Anne-Çocuk Eğitimi Vakfı’nda eğitim alan arkadaşlar annelere ve çocuklara eğitim vermiştir.

Şule: Kadına yönelik şiddetle ilgili birtakım kampanyalar yapıyorsunuz; biraz da onlardan söz eder misin?

Derya: 25 Kasım kadına yönelik şiddet günü ve 8 Mart kadınlar günündeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle bu dernek yakından ilgilenir. Bu günlerde billboard çalışması yapıyoruz yani otobüslerin üstü, toplu taşıma durakları, vb. afişleme yapıyoruz. Konular; şiddet gören kadınlar ne yapmalı, başvurabileceği yerler ve derneğin iletişim bilgileri. “Yasalar uygulansın, kadın danışma merkezleri ve kadın sığınma evleri çoğaltılsın” projesini kadınlara anlattık. Bunu Mersin Büyükşehir Belediyesi ve 4 ilçe olarak gerçekleştirdik. Bu projeyi yürütürken belediyelere, ‘Kadın Danışma Merkezleri ve Sığınma evleri var mı?’ sorusunu yönelttik; biliyorsunuz nüfusu on binin üstünde olan ilçeler kadın sığınma evleri, beş binin üstünde olan belediyeler de kadın danışma merkezleri açmak zorunda. Bu projede toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle ve kadına yönelik şiddetle mücadele eden başka derneklerle de iş birliği yaptık. Hep beraber pandemi döneminde online bir

çalıştay yaptık. Mersin'deki danışma merkezleri ve sığınma evleri olmayan belediyelerle Türkiye'deki bunlara sahip olan iyi örnekleri online ortamında bir araya getirdik. Böylece sahip olmayan belediyeleri motive etmeye çalıştık. Danışma merkezleri olmayan belediyeler merkezlerini açtılar ve eşitlik birimlerini oluşturdular, danışma merkezleri olanlar da kapasite güçlendirmesi yaptılar. Şu anda Mersin'de 2'si Büyükşehir'e ait olmak üzere 5 kadın danışma merkezi, yine 1'i Büyükşehir'e ait olmak üzere toplamda 3 kadın sığınma evi var. Bunların 2 tanesini Yenışehir Belediyesi yaptırıp ŞÖNİM'e devretti. Bir adet de Tarsus'ta kadın sığınma evi var.

Şule: Bunlar sizin çabalarınızla oldu değil mi?

Derya: Tabi bizim çabalarımızla oldu. En azından biz büyük bir kamuoyu oluşturduk, izledik, savunuculuk, lobicilik yaptık. Pandemi sürecinde bu projeyi yaptık ve şöyle bir şey de gelişti; Mersin'deki bütün kadınların video çekmesini istedik: 'Ben Mersin'de yaşıyorum. Ben kentimde kadın danışma merkezi istiyorum. Ben kentimde şiddete uğradığım zaman gidebileceğim bir sığınma evi istiyorum.' Hem kadınlar bu videoları çektiler hem de şehrin değişik yerlerinde imza kampanyaları yaptık. Örneğin, online olarak buluşturduğumuz Türkiye'nin öteki kentlerindeki bu alanda iyi olan belediyelerle Mersin'deki beş belediyenin hâlâ iş birliklerini sürdürdüklerini de biliyoruz, bu da Mersin için önemli bir kazanım oldu. Bu projenin süreç ve sonuçlarını kitap olarak da yayınladık. Merak eden kuruluş ve kişiler bu kitaba derneğin sayfasından da ulaşabilir.

Şule: 'Eşitlik için dans et!' projesini de anlatır mısın?

Derya: Evet, 'Eşitlik için dans et' 2019 yılında çıktı. İlk olarak kadınların yok sayılmalarına karşı bir kadın festivali yapmaktı amacımız. Öncelikle bir konu belirledik. Biliyorsunuz Mersin'de Özgecan Aslan hem cinsel tacize uğradı hem de vahşice katledildi. Mersin'de bir yere de onun adı verildi. Biz de önce dansa Özgecan Meydanı'ndan başladık, bir gün boyunca isteyen müzik yaptı, isteyen dans etti, isteyen kendi yaptığı mamulleri sattı. Öteki kadına karşı şiddetle ve kadın eşitsizliğiyle uğraşan dernekler de oradaydı. Güzel bir dayanışma günü oldu. Onlar da kendilerini tanıtan stantlar açtılar. Pandemide bir sene ara verilmekle beraber 2019'dan beri biraz değişikliğe uğrayarak 'Eşitlik İçin Dans Et Festivali' devam etti. Her yıl 8 Mart'tan sonra festivalimizi yapıyoruz. Bütün kadınları da çağırıyoruz. Her yıl biraz daha büyüyoruz, çoğalıyoruz. Bu etkinliklerle birlikte derneğin tanınırlığı-bilinirliği artıyor. Hem gönüllüsü hem üyesi artıyor.

Şule: Derneğin kaç üyesi var?

Derya: 72 üyemiz var.

Şule: Sanırım, siz üye yapmak yerine, daha çok kadına ulaşmayı tercih ediyorsunuz.

Derya: Evet. Şunu söyleyebilirim, aslında biz danışmanlık da aldığımız için yani kadına karşı şiddet alanında da mağdur kadınlar bu hattan bize ulaşabiliyorlar. Bu telefon numarası bizim sayfamızda ve Mersin Büyükşehir Belediyesinin sayfasında bulunuyor. 200'den itibaren kurultay bileşenle alıştığımız için şiddet başvuruları da alıyoruz. Dernek avukatlarımız ve psikoloğumuz var. Avukatlarımız aracılığıyla ücretsiz danışmanlık da yapıyoruz. Bir sabit hattımız var ve şiddet biriminde olduğumuz için Türkiye'nin farklı illerinden kadınlar da bize başvurabiliyorlar.

Şule: Yani Şiddete uğrayan kadınlar size başvurabiliyorlar, başka sıkıntılı durumlarda da danışma alabiliyorlar, avukat ve psikologlar gönüllü, ücretsiz destek veriyorlar.

Derya: Evet, biz başvuru olduğu zaman onlara yönlendiriyoruz.

Şule: Bir başarı öyküsü var mı (sonuçlanan, şiddete uğradığı için size gelmiş ve sonuçta da bunu yenmiş bir kadın)?...

Derya: Var tabi. Mesela, hiç okuma-yazması olmayıp, daha sonra bizim de desteğimizle tüm okullarını bitirip kendi ayakları üzerinde durmaya başlayan kadınlar var. Meslek edinip, bu mesleği yapan, kendini geçindirmeye başlayan kadınlar var. Buradaki derneğin desteği hukuksal, psikolojik, eğitim yardımlarının yanında sayfamızdan eleman arayan ve iş arayanların ilanlarını da yayınlıyoruz. İş desteği, eşya desteği, vb. Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin Kariyer Merkezi de meslek edinme alanında önemli bir destek sunuyor.

Şule: Çok sayıda kadın örgütü kuruluyor fakat o oranda da sorunlar artıyor. Acaba kadınların çoğuna ulaşamıyor muyuz? Bu kaygıyı sen de paylaşır mısın?

Derya: Evet, tabi, mutlaka var. Bize sadece Mersin'den değil, Maraş'tan, çok farklı yerlerden kadınlar geliyor. Ben şunu da gözlemliyorum; ulaşabilen kadınlar, belediyeler veya devlet kurumlarından çok kadın örgütlerine güven duyuyorlar, kendilerine daha yakın buluyorlar. Ulaşan kadınlar da az değil.

Şule: Tabi, Çok uzun soluklu bir süreç. Hemen ulaşıp da kendilerini hazır hissedip sorun çözülene kadar bayağı bir zaman geçiyor. Sorunlarının çözüleceğine dair inançları ve bu sorunlarını başkalarına anlatma cesaretleri olana kadar hayli zaman geçmiş oluyor.

Derya: Evet. Hepimiz başta kendimizi güçsüz hissederiz. Güçlenmek lazım. Güç de bulaşıcı. Bu da ancak kadınların birbiriyle temasıyla olabilecek bir şey. Günebakan Kadın Derneği'nde 'kadını güçlendirme eğitimleri' veriliyor. Örneğin, 'Kadının İnsan Hakları Eğitimi' (KİHEP) İnsan önce her şeyi bildiğini zannediyor. Ama öyle değil. Birbirimize destek oluyoruz. Bu derdin sadece bize ait olmadığını, başkalarının da derdi olduğunu anlıyoruz. Böylece güçleniyoruz. Bu eğitim programlarının en önemli çıktısı, kadınların birbirlerine destek olmaya başlamaları. Derneğimizin yürüttüğü 'Kır Çiçekleri' projesini çok önemsiyorum. Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mersin'de dezavantajlı bölgelerdeki sporcu kızlarla buluşuyor. Ortaokul ve lise öğrencileri belediyenin tahsis ettiği yatılı da okuyabilecekleri okullarda eğitim görüyorlar. Ücretsiz verilen bir hizmet. Geleceğin sporcu kadınları yetiştiriliyor. Bu projeyi görünce, kız çocuklarına toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimin verilmediği eksikliğini fark ettik. Belediyenin spor dairesiyle görüştük. Bu kızları yetiştiren öğretmenlerle bir araya geldik. Görüş alışverişinde bulunarak eksiklikleri saptadık. Eğitimcilerle ve çocuklarla toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda neler yapılabileceğini konuştuk. Gerçekleştirilen atölyelerde, kızların kendi bedenlerini tanımaları ve kendilerini nasıl savunacakları anlatıldı. Mersin, kadına şiddet olaylarının yaşandığı en yüksek oranlara sahip olan bir yer. Kadın cinayetleri de çok fazla. Özellikle sığınma evinde kalma sürecinden sonra çocuklarıyla birlikte kalabilecekleri, kendi ayaklarının üzerinde durabilecekleri bir mekanizma tasarlayabilmek adına, belediyeye sunduğumuz, 'Sosyal Konut Projesi' var. Kadınların çok az bir ücret ödeyerek başlarını sokabilecekleri iki artı bir, bir artı bir olan evler. Onlardan da olumlu yanıt aldık. Eğer bunu gerçekleştirebilirsek, kadınlar için çok önemli bir adım atmış olacağımızı düşünüyorum.

Şule: Harika bir iş birliği. Belediyeler bu kadar baskı altında kalmazlarsa, bu örgütlerin işbirliği ile çok güzel çalışmalar yapacaklar.

Derya: Bu sorunları yaşayan bizleriz. Çözüm için muhatabımız da yerel yönetimler. Yerelde yaşadığımız için Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlere sesimizi duyuramıyoruz. Bu nedenle belediyelerin Kent Konseylerinde, toplumsal cinsiyet eşitliği çalışma gruplarında yer alıyoruz. Oralar çok önemli. Asla terk etmiyoruz. Elimizden geldiğince toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak

için çaba gösteriyoruz. 25 Kasım, 8 Mart gibi günlerde, bizlere gelen çağrılar doğrultusunda, duyarlı öğretmenlerle, psikologlar, avukatlar ve derneğimizin yetkilileriyle birlikte liselerde toplumsal cinsiyet eşitliği, 6284 Şiddet yasası, siber suçlar, İstanbul Sözleşmesiyle ilgili bilgilendirici toplantılar yapıyoruz. Kız öğrencilerinin farkındalık düzeylerinin ne kadar arttığını görüyoruz. Bu bizi çok mutlu ediyor ve çok önemli bir hizmet.

Şule: Son bir mesajın var mı?

Derya: Kadınlar yalnız değildir. Yeter ki kendine yakın birilerini bulabilsin. Çevresinde mutlaka bir kadın derneği vardır. Gelsin ve dernekte yer alsın. Üye olmak değil sadece. Gönüllü de olabilir. Örgütlü bir çatı altında olmak çok önemli. Tek başına bir şey yapamazsın ama birçok kadınla çok şeyi başarabilirsin. Sorunlar özel değil geneldir. Ve örgütlenmek, yalnız olmadığımızı görmenin en önemli yoludur. Kadınlar korkmasın.

Şule: Bu keyifli sohbet için çok teşekkürler ve başarılar.

Sevgili izleyicilerimiz, Güne Bakan Kadın Derneği ile birlikteydik. Dernekle ilgili bilgileri, videomuzun açıklama bölümünde bulabilirsiniz. Hoşça kalın.

15.12.2025

<https://gunebakandkadinderneği.org>

11.YARGI PAKETİ ve MECLİS SÜRECİNİN ÖĞRETTİKLERİ

YAZAN: S. Nazik IŞIK

nyisik@gmail.com

Siz bu satırları okurken ya da dinlerken, 11.Yargı Paketi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden geçmiş, yasalaşmış olabilir. Hatta 12.Yargı Paketini konuşmaya başlamış bile olabiliriz. Çünkü yasa teklifi Adalet Komisyonu'ndan geçti ve 2026 Bütçe Kanunu ile ilgili görüşmeler biter bitmez Meclis Genel Kurulu'nda ele alınıp yasalaşacak.

“Madem durum bu, sen neden 11.Yargı Paketi'nin üzerine yazı yazacak kadar önemsiyorsun?” diye sorabilirsiniz. Çok haklı bir soru. Cevabı da bir o kadar basit; çünkü hem bilgiye dayalı siyaset yapmak istiyorum, hem de bu isteği sizlerle paylaşarak yaygınlaştırmayı arzu ediyorum.

Sivil hareketler olarak Yargı Paketi süreçlerinden öğrendiklerimiz bizim için çok önemli. Örneğin 11.Yargı Paketi, Şubat 2025'ten beri hem kadın hareketinin hem LGBTİ+ hareketinin hem de çocuk hakları hareketinin gündemini çok meşgul etti. Teklifte 5 Aralık'ta Meclis Adalet Komisyonu'ndan geçen hali ile Şubat 2025'te kamuoyuna sızdırılan hali arasında çok ciddi değişiklikler var. Cinsiyet değiştirme şartlarından hayâsızca hareketlere, 15 yaşından büyük suçla sürüklenmiş çocukların cezalarının artırılmasına, kadınlarla çocuklara yönelik şiddet ve cinsel suçlardan hükümlülerin infaz düzenlemeleri adı altında affına kadar sızdırılan teklif taslağında yer

alan birçok düzenleme, kadın, LGBTİ+ ve çocuk hakları hareketlerinin başarılı kampanyalarıyla tekliften çıktı. Yani başarılı bir kampanya çalışması gerçekleştirdik. Sadece sosyal medya kampanyamız değil, aynı zamanda Meclis içinde vekillerle kurduğumuz ilişkilerden, gazetecilerle yürüttüğümüz bilgilendirmelere kadar çeşitlilik gösteren, birçok aracı kapsayan bir kampanya gerçekleştirdik. LGBTİ+ hakları açısından, Umudun Kadınları da dâhil olmak üzere, 189 örgüt gibi büyük sayıda bir sivil toplum örgütünün kampanyaya katılması başarılıydı. Bu deneyimden öğreneceklerimiz var, mutlaka var!

Yargı Paketlerini uzun zamandır izleyen kadınlar olarak gayet iyi biliyoruz ki, bir yargı paketinde savuşturduğumuz tehlike hayatımızdan çıkıp gitmiyor. Bir kıyıya konuyor ve bir sonraki yargı paketinde, ortam müsaitse, yeniden yasa teklifi taslağında yer alıyor, Ak Parti, o olmazsa Hüda Par tarafından bir şekilde gündeme getiriliyor. Yani biz kadınlar ve LGBTİ+lar, yıllardır, bitmez tükenmez, son derece tedirgin edici ve yorucu bir süreçteyiz. Uzun zamandır yasal haklarımızı savunma mücadelesi içinde yaşamaktayız.

11.Yargı Paketi'nde çocuk hakları hareketiyle olduğu gibi, zaman zaman, başka başka insan ya da hayvan hakları mücadeleleriyle yollarımız kesişiyor. Bu da bizim mücadelemizin başka hareketlerle yakınlaşmasına hatta ittifaklarla büyümesine, genişlemesine, yayılmasına olanak tanıyor.

Burada bir parantez açarak şunu kaydetmek isterim: Yargı Paketleri, Ak Parti döneminde kolay kolay kimsenin içeriğinin ne olduğunu anlayamadığı bir kanun yapma tekniği haline gelmiş olan torba kanunlar şeklinde gündeme getiriliyor. Bu kanun teklif taslakları, taslak olarak hiçbir bütünlük oluşturmadıkları gibi, değiştirdikleri kanunların bütünlüklerini de dikkate almıyor. İzlenebilir olmamak da ayrıca sorun. Fakat bir torba kanun teklifinde yer alan çeşitli düzenlemeler sonucu başka başka sosyal kesimlerin yollarını da kesiştiriyor. Örneğin 11.Yargı Paketi trafikten avukatlığa, icra iflastan infaza, ceza kanunundan ceza muhakemeleri kanununa, esnaf-sanatkârlar meslek kuruluşları kanunundan internet ortamında yapılan yayınlar ve elektronik haberleşme kanunlarına kadar 12 farklı kanunda değişiklik yapan 38 maddeden oluşuyor. Bu kesişmeler elbette her zaman birbiriyle ilişkilenebilir sonucu yaratmıyor. Örneğin, 11.Yargı Paketi'nde (aslında halen uygulamada olan) daire başkanlığı, genel müdürlük, genel müdür yardımcılığı gibi statülerdeki kamu görevlilerinin görevden alındıktan ya da ayrıldıktan sonra iki yıl boyunca görevdeymiş gibi maaş alması yasal hüküm haline getirilmekte. Ama kimsenin bu beş maaş ödemesi yapılmasını diye bir mücadele yürüttüğüne tanık olmadık, olmuyoruz. Mücadelesini veren olmayınca da herhangi bir yan yana geliş de olmuyor tabii...

Kadın hareketi olarak yanlış hatırlamıyorsam iktidarın 5.Yargı Paketi'nden bu yana gündeme gelen haklarımızı geriletme içerikli denemelerine karşı ciddi bir birliktelikle mücadele ediyoruz.

Söz konusu düzenlemeler Meclis'in Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun 2016'da yayınladığı Boşanma Raporu'nda yer almıştı. "2025 Aile Yılı", hatta bir yıl yetmez diyerek yaratılan "Aile On Yılı" vesilesiyle gündeme tekrar taşınan, aslında iktidarın hiç vazgeçmediği bu geriletilmek istenen düzenlemeler;

- Boşanmanın mali haklardan ayrılarak hızlandırılması,
 - Aile hukukuna arabuluculuk getiriyorum adı altında boşanmaların mahkemelerden koparılıp arabulucu masalarında kadın aleyhine işleyen bir sürece dönüştürülmesi,
 - Yoksulluk nafakasının daha mahkeme aşamasında 1926 Türk Medeni Kanunu'nda yer aldığı gibi, mesela bir yıl falan gibi belirli bir süreye bağlanması,
 - Tedbir kararlarına uymama gibi hallerde uygulanan tazyik hapsinin fiilen yok edilmesi,
 - Kadınların devlet hastanelerinde artık fiilen kullanılamaz hale getirilmiş kürtaj hakkının yasal olarak da adeta imkânsızlaştırılması,
 - İnfaz düzenlemeleri adı altında kadınlar ve çocuklara yönelik şiddet ve cinsel suçları da kapsayan kitlesel tahliyelerin gerçekleştirilmesi,
 - Kadının evlendikten sonra kendi soyadını kullanabilmesi,
- gibi birçok konuyu kapsıyor.

11.Yargı Paketi teklifi, elbette örgütlenme hakkını kısıtlayan, fikir ve düşünce açıklama hakkını, gösteri hakkını sınırlandıran kısıtlayan düzenlemeleriyle demokratik alanı küçültüyor, kadın hareketi açısından da tehlike oluşturunuyordu. İnfaz kanunu düzenlemesi yoluyla tanımayalım diye üstüne şal örtülmüş, af dışında doğrudan kadın haklarına ilişkin bir içeriği yokmuş gibi gözükse de kadınları iki cinsiyetten oluşan biyolojik cinsiyetin dar alanına hapsedme yolunda önemli bir adım atıyordu. Çünkü bunun adımın sonrası biyolojik cinsiyete oturan fitrat yaklaşımıyla demir kafese alınmak olacaktı.

Ayrıca, bir yandan LGBTİ+larla ilgili düzenlemeler diğer yandan 15 yaşında sokakta öldürülen Ahmet Minguzzi'nin davası üzerinden gündeme gelen, suça sürüklenen çocukların çocuk olarak yargılanma hakkını yok eden düzenlemeler bizi de çok yakından ilgilendiriyordu. Nasıl ilgilendirmesin? Mesela, balık tutarken elbisesi güneş ışığında içini gösteren kadına 'Hayasızca hareketlerden' mahkeme kararıyla ceza verilen bir ülkede yaşayan kadınlar olarak, hayasızca hareketlere ilişkin Ceza Kanunu'nun 225. maddesinin muğlak ifadelerle genişletilmesinden nasıl korkmayabiliriz ki? Özetlersek, teklif yasalaştığında insan haklarına aykırı şekilde cinsiyet değiştirme yaşı 18'den 25'e yükseltilmiş, geçiş döneminde hormona erişim çok güçleşmiş, cinsiyet değiştirme süreci kişinin arzusunun önemi hiçe sayılarak belirli devlet hastanelerinden alınacak uzun ve zahmetli kararlara bırakılmış, örneğin yurt dışında cinsiyet değiştirme operasyonu yaptırmak kanuna aykırı cinsiyet değiştirme diye tarif edilen bir suç sayılıp cezalandırılır kılınmış,

biyolojik cinsiyet kadın ve erkek olmak üzere iki cinsiyetle sınırlandırılmış olacaktı. Yine teklif yasalaştığında devlet koruyup kollayamadığı için suça sürüklenen çocuklar 15 yaşından büyüklerse çok ağır şekilde cezalandırılacaklar, tutuklulukları gibi hükümlülükleri boyunca da yetişkinlerle aynı hapisanelerde tutularak kim bilir hangi kötü yaşantılara uğrayacaklardı.

Yürüttüğümüz mücadele kampanyası, infaz kanunu değişikliği hariç, bu saydıklarımın kanun teklifinden çıkarılmasını sağladı, İnfaz Kanunu değişikliği de kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve/veya cinsel suçlardan hüküm giymiş olanların yararlanmasına olanak vermez hale getirildi. İnfaz Kanunu ile oynayarak getirilen Kovid-19 affı 19 bin kişinin tahliye olmasına olanak yaratmıştı. Bu kez, Komisyon'dan geçen haliyle düzenleme Temmuz 2023 öncesindeki suçlara yaygınlaşıyor ve ilk bir ay içerisinde 55 bin, sonraki birkaç ay içerisinde de 60 bin olmak üzere toplam 115 bin kişinin tahliye olmasına olanak yaratıyor. Özetle, halen cezaevlerindeki hükümlülerin yaklaşık dörtte birinin salıverilmesi demek olacak bu örtülü af, her türlü suç için cezasızlığı bir kez daha akıllara kazıyacak.

Sonuç olarak, 11.Yargı Paketindeki hak budamaları kadın, LGBTİ+ ve çocuk hakları hareketlerinin ortak mücadelesiyle büyük ölçüde püskürtüldü. Darısı bundan sonraki Yargı Paketlerinin başına!

Sonucun sonucu; başarmak için asla yalnız yürümemeye devam edeceğiz!

21 Aralık 2025

ARALIK AH ARALIK

YAZAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Hep 'Yıllar getirsin.... Yıllar götürsün... Yıllar getirdi... Yıllar götürdü...' deriz ya, Aralık ayı da benden çok şey aldı götürdü; sevdiklerimi, değer verdiklerimi, tanıdıklarımı... 'Aralık'ın ne günahı var, insanlar her ay ölebilir,' dediğinizi duyar gibiyim. Aralık ceberut ya da celladımız değil elbette fakat ben Aralık'ta adeta 'Toplu Yas' tutunca duygularım mantığıma galip geliyor.

Bu Yıl bir arkadaş ziyareti için 20 Kasım'da İngiltere'ye gittik eşimle beraber. 2 Aralık gecesi de döndük. O gecenin sabahında İzmir Bornova Erzene Mahallesi Muhtarı, eşimin de liseden sınıf arkadaşı olan Ayşe Müjgân Pakyürek'in ölüm haberiyle uyandık ve gerçekten çok sarsıldık zira sadece mahallemizin muhtarı değil aynı zamanda bir arkadaşımız, dostumuzdu. Ayağımızın tozuyla onu uğurlamaya gittik. Ertesi gün 4 Aralık'ta Boğaziçi Üniversitesi'nin çok değerli hocalarından, benim de bir zamanlar ders almış olduğum Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi bölümü hocası Prof. Dr. Taha Parla'nın ölüm haberini aldım ve bu da beni çok üzdü. Aynı gün ilerleyen vakitte

eşimin rahmetli teyzesinin gelininin, ayrıca uzun yıllar evimizi temizlemeye yardım eden, kayın validemin hastalığı sırasında ona da bakıcılık yapmış olan hanımın eşinin vefatını haber aldık. 5 Aralık günü onları defnettik. Taziye süreçlerinde ailelerine destek olmaya uğraştık, onları yalnız bırakmamaya çalıştık. Daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk feminist kadın çınarlarından olan müstesna hocamız Nermin Abadan Unat'ın ölümü de üstüne tuz biber oldu.

Hepsi çok üst üste geldi; zaten geçmiş Aralık anılarım da çok tazeyken...

Yıl 2016, Aralık'ın 4'ü. Rehberlik Araştırma Merkezlerinde uzun yıllar hizmet vermiş olan, psikolog, sevgili büyüğümüz Sulbiye Bilgin'in ani bir kalp krizi sonucu ölüm haberini almıştık. Aynı yılın 6 Aralık'ında yaklaşık dört yıldır hastalık çeken canım babamı kaybettik ve ben bu nedenle Sulbiye Abla'nın cenaze törenine katılamamıştım; bu da içimde büyük bir uhde olarak kaldı. 15 Aralık 2016'da da sevgili Efendi Amcamı ebedî istirahatgâhına uğurladık. Kendisi Alzheimer hastasıydı ve hayatı son zamanlarda çok zorlaşmıştı. Daha Sonra 21 Aralık 2020'de çok sevdiğimiz arkadaşımızın çok sevdiğimiz ve saygı duyduğumuz babası Süleyman Coşkun ağabeyi yitirdik ve çok üzüldük. İleriki yazılarımda size bu bahsettiğim kişilerden bazı kesitler sunacağım.

Ve evet, bu yıldan önceki Aralık ölümlerinin en sonuncusu, sevgili arkadaşım Filiz Gençyılmazdı (1 Aralık 2023). İçimi en çok yakanlardan oldu. Kaç gün kendime geledim. Onun ölümünden daha çok sanırım yaşamına üzüldüm. Kendisinin ve sevdiklerinin hayatı için çok emek harcayanlardandı. Eşi, çocukları ve gençliğinde şeker hastalığına yakalanmış kız kardeşi ile birlikte yaşar ve onlara çok iyi bakardı. Evin çoğu sorumluluğu onun üstündeydi. Acar bir ev hanımıydı fakat kendini geliştirmeye de uğraşırdı. Bu kısmen mümkün olabildi. Tüm aile bireylerinin ev içindeki ve dışarıdaki işleri; alış-veriş yapmak, faturaları ödemek, çocukları okula götürmek, hastane işleri ve tüm ev işleri... Bunlar onu çok engelleyen unsurlar oldu. Çok ev taşımak zorunda kaldılar ve bütün bu süreçlerde hep en çok onun emeği vardı; çevresindeki öteki komşu, dost ve arkadaşlara destek olması da cabasıydı. Fedakâr bir eş, vefakâr bir dost ve cefakâr bir anne olması belki de onun en büyük zaafı oldu. O, ailesinin direği idi.

Gitti!... Arkasında onu çok özleyen çocukları, eşi, kardeşleri ve dostları kaldı. Dilim varmıyor ama 'Sen, yine de rahat uyu sevgili arkadaşım.'

22.12.2025

BİLİM DÜNYASINDA BU AY ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar sevgili izleyicilerimiz. Geldik 2025 yılının sonuna. Sizler için birbirinden ilginç bulacağınız bilim haberlerini hazırlamaya çalıştık.

Önce Başlıklar:

- Ev temizliği sandığınız kadar masum değil: Bilim açıkladı, etkisi 1 paket sigaraya eşdeğer
- Bilime göre kaç arkadaşımız olmalı? Gerçek sandığınızdan daha farklı
- Olumsuz ebeveynlik nesiller boyunca zincirleme etki yaratıyor
- Bağırsakları anında çalıştıran en etkili 3 gıda belirlendi! Lifin pabucu dama atılacak

Ev Temizliği Sandığınız Kadar Masum Değil: Bilim Açıkladı, Etkisi 1 Paket Sigaraya Eşdeğer

Evinizi sık sık temizliyorsanız, farkında olmadan akciğerlerinizi her gün zarar veren bir kimyasal bulutla dolduruyor olabilirsiniz. Bergen Üniversitesi'nin yürüttüğü kapsamlı araştırma, temizlik ürünlerinin solunmasının uzun vadede sigara kadar etkili olabileceğini gösterdi.

Dünya çapında ses getiren çalışma, 6235 kişiyi tam 20 yıl boyunca takip etti. Sonucunda ise haftada birden fazla temizlik spreyi veya güçlü kimyasal kullanan kişilerin akciğer işlevleri, her gün sigara içenlerle aynı hızda düşüyor. Araştırmacılar en büyük tehlikenin sprey formundaki temizlik ürünlerinde olduğunu vurguladı. Bu ürünler sıkıldığında havaya yayılan mikroskobik kimyasal parçacıklar: Derin nefesle akciğerlere iniyor, zamanla kalıcı tahribata yol açıyor, solunum kapasitesini ciddi şekilde azaltıyor.

Bu etkinin görülmesi için sigara içmeye gerek yok, sadece düzenli kimyasal temizleyici kullanmak bile uzun vadede aynı etkiyi yaratabiliyor. Bilim insanları, günlük temizlikte kullanılan güçlü kimyasalların sanıldığı kadar gerekli olmadığını söylüyor. Araştırma ekibine göre: Mikrofiber bez ve su, çoğu yüzey için fazlasıyla yeterli. Çamaşır suyu, ağır banyo/mutfak spreyleri ve kireç sökücüler yalnızca zorunlu durumlarda kullanılmalı. Ev içi temizlikte daha doğal içeriklere yönelmek, akciğer sağlığı için hayati önem taşıyor. Uzmanlar, ağır kimyasallar yerine şu seçeneklere yönelmeyi öneriyor: Sirke, karbonat, doğal yüzey temizleyicileri ve sprey yerine dökülebilir sıvılar temizlik sırasında mutlaka iyi havalandırma.

Bilime Göre Kaç Arkadaşımız Olmalı? Gerçek Sandığınızdan Daha Farklı

İngiliz antropolog Prof. Robin Dunbar tarafından ortaya konan ve daha sonra farklı disiplinlerde yapılan çalışmalarla desteklenen araştırmalara göre, bir insanın sürdürülebilir biçimde yakın ilişki kurabileceği arkadaş sayısı sanıldığından çok daha az. Bilim insanları, insan beyninin sosyal ilişkiyi yönetme kapasitesinin sınırlı olduğunu, bu sınırın da yaklaşık 150 kişi ile çerçevelendiğini belirtiyor. "Dunbar Sayısı" olarak bilinen bu sınırın içinde ise asıl duygusal yakınlığı oluşturan çekirdeğin çok daha dar olduğu ortaya koyuluyor. Araştırmalar, sosyal çevrenin bir dizi iç içe geçmiş halkadan oluştuğunu gösteriyor:

5 Kişilik Çekirdek Halka: En yakın bağların kurulduğu grup. Aile üyeleri, partner ya da en iyi arkadaşlardan oluşuyor.

15 Kişilik Yakın Arkadaş Grubu: Düzenli temas edilen, kriz anlarında aranan, duygusal yatırımın yüksek olduğu çevre.

50 Kişilik İyi Tanıdık Grubu: Sosyal bağın bulunduğu ancak yakınlık düzeyinin sınırlı olduğu kişiler.

150 Kişilik Geniş Çevre: Kişinin topluluk içinde adını, yüzünü bildiği ve bağ kurabildiği maksimum sayı.

Bu modelin, farklı kültürlerde, şirket yapılanmalarında, askerî birimlerde ve hatta sosyal medya kullanımında bile tutarlı sonuçlar verdiği belirtiliyor. Oxford Üniversitesi'nden psikologların 2023'te yayımladığı bir başka çalışma, dijital çağın bu sınırı genişletmediği sonucuna ulaştı. Araştırmacılar, sosyal medyada yüzlerce kişiyle etkileşime girilse bile “duygusal yakınlık gerektiren” halkaların değişmediğini vurguluyor. Yani Instagram'da bin takipçiniz olsa bile gerçek hayatta “ihtiyaç anında arayabileceğiniz kişi sayısı” yine 5 ile sınırlı kalıyor. Uzmanlar, “çok arkadaş = güçlü sosyal hayat” algısının yanıltıcı olabileceğini belirtiyor. Psikologlar, kişi sayısını artırmanın değil, var olan yakın halkayı güçlendirmenin ruh sağlığı üzerinde daha olumlu etkiler yarattığını vurguluyor. Nitekim aşırı geniş çevreye sahip kişilerin sosyal tükenmişlik yaşama riskinin daha yüksek olduğu ifade ediliyor.

Olumsuz Ebeveynlik Nesiller Boyunca Zincirleme Etki Yaratıyor

Uluslararası bir araştırma, çocukluk döneminde ebeveynlerinden kabul gören bireylerin yetişkinlikte daha sağlıklı bir ebeveynlik pratiği geliştirdiğini ortaya koydu. 12 binin üzerinde aileyi kapsayan 24 farklı uzunlamasına veri setinin analiz edildiği çalışma, erken çocukluk döneminin sonraki ebeveynlik davranışlarını belirlemede en güçlü dönemi oluşturduğunu gösterdi. Bilim insanları, olumsuz ebeveynlik örüntülerinin kuşaklar arası aktarılabilirliğini ancak bunun kaçınılmaz bir kader olmadığını vurguluyor. Araştırmanın ortak yazarlarından Utrecht Üniversitesi'nden psikolog Sanne Geeraerts, çocukluk yıllarında kabul görmeyen bireylerin ebeveynlikte daha fazla zorlandığını ifade etti. Geeraerts, bunun bireyin büyüdüğü ortamı “kopyaladığı” anlamına gelmediğini, fakat iyi bir model eksikliğinin ebeveynlik sürecini zorlaştırabildiğini belirtti.

Oregon State Üniversitesi'nden psikolog Prof. David Kerr, farklı çalışmaların birleştirilmesiyle ortaya çıkan veri gücünün, ebeveynlik davranışlarının kuşaklar arası aktarımı konusunda net bir tablo ortaya koyduğunu söyledi. Geçmiş araştırmalar çoğu zaman yalnızca yetişkinlerin kendi çocukluklarını hatırlamalarına dayanıyordu. Bu yöntem hem hafıza yanlılığı hem de ebeveynle mevcut ilişki gibi faktörlerden etkilendiği için güvenilir bulunmuyordu.

Yeni meta-analiz, bu eksikliği giderdi. Araştırma ayrıca baba davranışlarını inceleyen en kapsamlı veri tabanlarından birini içerdi; bu da çalışmanın literatürde önemli bir boşluğu doldurmasını sağladı.

Bağırsakları anında çalıştıran en etkili 3 gıda belirlendi! Lifin pabucu dama atılacak

Üç gün süren tuvalete çıkamama sorunuyla karşılaştığınızda, başvuracağınız ilk şey genellikle lifli yiyecekler olur. Ancak yeni bir araştırma, genel olarak lifli diyetlerin yeterli kanıt sunmadığını, aksine bağırsakları gerçekten çalıştıran en etkili 3 gıda ve içeceği belirledi.

Journal of Human Nutrition and Dietetics dergisinde yayımlanan bu çalışma, kabızlık için hangi spesifik gıdalara odaklanılması gerektiğini gösteriyor.

Bilimsel analiz, 75 randomize kontrollü çalışma ve 59 kabızlık diyet rehberi verilerini inceledi. Araştırmacılar, genel "yüksek lifli diyet" önerisini destekleyecek yeterli kanıt bulamasalar da gerçekten etkili olduğu görülen şu üç unsuru kesinleştirdiler: Kivi, çavdar ekmeği ve magnezyum/sülfat açısından zengin maden suyu.

Uzman diyetisyenlere göre, kivinin birden fazla faydası var:

Beslenme uzmanı Jessica Cording, kivinin sindirimi destekleyen aktinidin adlı bir enzim içerdiğini belirtiyor. Beslenme uzmanı Keri Gans ise kivinin hem çözünür hem de çözünmez lif içerdiğini ve bu iki türün bağırsakları uyarmada son derece faydalı olduğunu ekliyor.

Diyetisyen Cording de lif alımını maksimize etmek isteyenler için kivi kabuğuyla birlikte tüketmeyi önerse de birçok kişinin bu dokuyu nahoş bulduğunu kabul etmekten geri durmuyor.

En az kivi kadar etkili olan bir diğer besin ürünü de çavdar ekmeğidir. Gans, %100 tam çavdar ekmeğinin, tam buğday ekmeğinden daha fazla lif içerdiğini ve faydalı bağırsak bakterilerini besleyen prebiyotik lifler sağladığını açıklıyor ve ekliyor:

Çavdar ekmeği gluten içerir. Cording, kabızlığınızın gluten intoleransı ile ilişkili olması durumunda, çavdar ekmeğinin yardımcı olma olasılığı oldukça düşük.

"Maden suyu" terimi birçok varyantı kapsasa da magnezyum ve sülfat açısından zengin olanlar kabızlıkta özellikle yardımcı oluyor. Gans, bu minerallerin bağırsaklara su çekerek dışkıının geçişini kolaylaştırdığını belirtiyor.

Gans, "Hassas bir rahatlama sunabilirler ve lifin işlev görmesi için hidrasyon şart olduğundan, maden suyu içmek sindirimi desteklemenin basit bir yolu olabilir" diyor. Cording ise, herhangi bir suyun kabızlığa karşı yardımcı olabileceğini ekliyor.

Araştırmacılar, genel olarak liften zengin bir diyetin olumsuz olduğu sonucuna varmadılar; sadece genel lifli diyetin kabızlık için tek ve ideal çözüm olduğuna dair yeterli kanıt olmadığını tespit ettiler. Uzman Cording, "Lif çok önemlidir, ancak hidrasyon ve hareket de önemlidir" diye

belirtiyor. Yeterli su içmeden çok fazla lif tüketmenin, sorunu kötüleştirebileceği konusunda uyarıyor.

Uzman Gans, kabızlığın nedenlerinin karmaşık olabileceğini ve düzenli fiziksel aktivite, stres yönetimi, ilaçlar ve genel beslenmenin tümünün bağırsak dengesini korumada rol oynadığını hatırlatıyor. Eğer beslenme değişikliklerine rağmen kabızlık sık sık yaşıyorsa, bir sağlık uzmanına başvurulması tavsiye ediliyor.

Gelecek sayımızda yine ilgi çekici bilim haberleri vereceğimizden hiç kuşkunuz olmasın. 2026 yılında görüşmek üzere, bilimle ve umutla kalın.

13 Aralık 2025

KADINLAR VE MAHZENLER

YAZAN: Ergür ALTAN

erguraltan@gmail.com

Mahzenime indim bugün köpeğimle. Her kadının bir mahzeni vardır zaman zaman iniverdiği. Mahzenimde biriktirdiklerimi anlatacağım size. Köpeğimin bildiği şeyleri fısıldayacağım. Fısıldayarak konuşan kadınlardanım ben; mahzunluğuma, yorgunluğuma, ürkekliğime verin lütfen...

Altı yaşındaydım sanırım. “Sevil” diye seslendi annem banyodan çıkınca. Sesinde bir ıslaklık vardı, hissettim bunu yanına giderken. Banyonun girişindeki eşikte çömelmişti annem ve ağlıyordu. Kendimi bir serçe olarak hayal ettim o anda. Serçe oldum ve annemin kucağına kanat çırpıp kondum. Bir şey demedim, sarılı verdim anneme. “Yıkılırken sabun kaçtı gözüme” dedi her zamanki gibi. Gözleri ya banyoda dolardı ya da mutfakta. Ya sabun kaçardı öpülesi gözlerine ya da soğan...O çocuk halimle anlıyordum banyonun ve mutfağın kadınların ruhlarındaki rutubeti göz bebeklerine süzdüğü bir içsel oda olduğunu. Annem ağladığında konuşmazdım ben, sarılırdım yalnızca. Annemin yalnızlığına benim sarılmalarım iyi gelirdi. Annem çok yalnızdı gençken de ihtiyarken de. Kimse bilmezdi benden başka. Bazı kadınlar yalnızlıklarıyla doğar, büyür ve ölürlər. Annem on yıl önce soluverdi. Solup da gidivermeden önce avucuma bir mendil bırakıverdi. Mendilime mor bir iplikle şunu yazmıştı, “Ben gibi yalnız kızım Sevil`im, annen seni çok sevdi...” Annemin yalnızlığını koydum mahzenimin başköşesine. Mahzenimde annemin, benim ve bütün kadınların yalnızlığı durur; her biri başım gözüm üzerine...

Lisedeydim ve dersimiz Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi`ydi. Bir sure ismi yazdı tahtaya öğretmenimiz “Bunu ezberden hem Arapça hem de Türkçe olarak okuyacağınızı söylemişim size” dedi. Okuyan da oldu, okuyamayan da. Yarım yamalak okuyan da oldu, hiçbir şey demeyip öyle bakakalan da. Sıra bana geldi. Öğretmenimin gözlerine baktım, sonra sınıfa göz gezdirdim. Tahtaya doğru yürüdüm. Surenin ismine bakarak konuştum. “Buraya gelirken bir sokak köpeği gördüm. Onun gözlerinde en güzel sureyi, en güzel duayı gördüm. Ezberledim o duayı ben. İlk önce onun dilinde ezberleyip, sonra da kendi dilime çevirdim. Allah bana böyle emretti” dedim. Konuşacaktım daha. Annemin sesi gibi ıslandı benim de sesim. Koşa koşa çıktım dışarı. Bahçenin kapısında o köpeği gördüm. Arkadaşlarım ve öğretmenim pencereden bakıyordu bana. Başını okşadım güzelim canın. “Dersi ekmedim” dedim, “seni ektim yüreğime...” “Anlıyorum seni Sevil” dedi, o da ağladı...Bir sokak köpeğinin gözyaşları vardır mahzenimde; o gözyaşlarında arıyorum şu yeryüzündeki fesatlıklardan, yalan dolanlardan, hoyratlıklardan...

Yirmi beşimde deli gibi sevdim bir adamı. Akranımdı, yakışıklıydı, durumu iyiydi, vesaire vesaire! Ben az konuşup çok dalıp gidenlerdenim hep, çok susanlardan, çok sarılan, çok öpüp koklayanlardanım. Deli gibi seven, deli gibi özleyen böyle, ama bir o kadar da deli gibi sessiz harflerle konuşanlardan. Annemi ne zaman ağlarken görsem hemen sarıldım, kardeşimi, dostumu, arkadaşlarımı ne zaman üzgün görsem bağırma bastım, sevdiğim adamlar ne zaman kederli olsalar ellerinden tuttum onların. Sevmek dokunmaktır benim için, dokunarak anlarım ben, hisseder, içime alır, şefkatle sarıp sarmalarım sevdiğilerimi. Kendimi çok tükenmiş hissettiğim bir gün, dedim ki sevdiğim adama, “Bana sarılısana...” “Ne oldu Sevil?” dedi. Sustum birkaç dakika kadar. “Anlat Sevil” dedi, “Ben anlarım seni.” İçime öyle bir ağırlık çöktü ki boğazım öyle bir düğüm düğüm oldu ki hıçkırarak ağlamaya başladım. Elini omzuma koydu. “Anlat Sevil” dedi yine, “Anlat canım” dedi, “Hadi anlat.” “Anlattım” dedim, “Ne anlattın ki, sustun ve şimdi de ağlıyorsun” dedi. “Bana sarılısana dedim, sarılmadın...”. “Anlatmış mı oldun derdini?” dedi. “Daha nasıl anlatayım ki?” dedim. “Ben çocukluktan beri sarılarak anladım” dedim, “Dokunarak anladım ben, anneme, eşe dosta, kedilere, köpeklerle, sana...” “Çoğu zaman susuyorsun Sevil” dedi, “Konuşman lazım.” “Çoğu zaman konuşuyorsun, dokunman lazım” dedim. “Ben incitmeden konuşuyorum seninle” dedi. “Peki kelimelerin beyefendisi” dedim, “Dokunuşların hanımefendisi gidiyor...” Gittim. Ardım sıra belli belirsiz bir ses duydum “Gitme” diyen. Belli belirsiz bir sarılmaya bile razıydım oysa. Mahzenimde dokunuşlarım da yer alır; sıcacık, dopdolu dokunuşlarım ve şefkate özlem duyan bir kadın ruhu, ‘kendi ruhum’. “Bir adama en çok ne yaraşır?” dersiniz, “Şefkat” derim ben. Şefkatli bir hissiyat incelikli sözcüklerden, tavırlardan ibaret değil, dokunuşlar, kucaklaşmalar, bağra basmalarla zenginleşir, asıl böyle kıymetlidir...

Derin bir çizgi, hatta ipince bir oyuk durur dudağımın hemen alt tarafında. Sorarlar sebebini. “Kederden” dediğim de olur, “Bir kedinin patisi” dediğim de olur, ihtiyarladığım için “Bu daha ne ki?” dediğim de. Şair bir dostum vardı. O da incitilmişlerden, çekmişlerden, yaralılarından biri. Bir araya geldiğimizde ne güzel susardık ikimiz ve birbirimize sarılırdık. Bir hastalığa tutulduğumu öğrendim bir gün. O bahsetmedi hiç, sormadım ben de. Hissettik birbirimizi. Evinde kaldığım oldu, evimde kaldığı oldu, yan yana yattığımız oldu can can’a. Gizli bir sözdü hastalığıyla ilgili konuşmayışımız. Bir gece yarısı yatırmıştım onu. “Bana sarılısana Sevil” dedi. Uzanıverdim yanına. Çocuğummuş gibi, bebeğimmiş gibi sarıldım ona. Dört yıl önceydi, ben altmış üç yaşındaydım. “Gitme” dedim ona belli belirsiz. Gülümseyişine şahit oldum dostumun, buruk gülümseyişine. Uyuduk biz. Uyandığımda o uyanmamıştı, uyanmayacaktı...

“İnsanlar ne çok meraklı cenaze merasimlerine” derdi, “Defin işlemlerindeki ayrıntılara, taziyelere, ölüm yıldönümlerine...” “Kimsesizler mezarlığına gömülmek istiyorsun değil mi?” demiştim. “Nereden anladın?” diye sormadı bana. “Hatırına şiirlerle geleyim senin” dedi, “gömün ve unutulmuş defnime...” Kimsesizler mezarlığına gömdük canımı, iki dostu daha vardı. Üzerine toprak serperken ayağım kaydı. Mezarın içinde, dostumun baş ucundaydım. Çekip aldılar beni yukarı. Dudağımın altındaki derin çizginin, ipince yarığın da hatırası budur ve kendisine mahzenimde yer bulur...

Mahzenime indim bugün köpeğimle. Her kadının bir mahzeni vardır zaman zaman iniverdiği. Köpeğim anlattıklarımın çok daha fazlasını biliyor, ama o da benim gibi fısıldayarak anlatıyor. Kendisi fısıldayarak konuşan köpeklerden; mahzunluğuma, yorgunluğuma, ürkekliğime verin lütfen...

Ben Sevil, yalnız annesinin yalnız kızı, -dokunuşların hanımefendisi-, hem fısıldayıp hem de sarılacağım size kimsesizler mezarlığındaki şair dostumun yanı başından, onun incitilmiş dizelerinden...

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

ENGELLİ BAKANLIĞI VE SAĞLIK KURULU RAPORLARI

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Bir önceki yazımızda, dünyada “bağımsız engelli bakanlığı” sisteminin çok az uygulandığını ve yaygın olan sistemlerin şunlar olduğunu belirtmiştik:

Temsili Engelli Bakanlığı,

- STK’ların kurduğu, yerel yönetimlerin ve devletin desteklediği bağımsız kurumlar
- Aile ve Sosyal İşler Bakanlığı gibi ana bakanlığa bağlı genel müdürlük, daire başkanlığı gibi yapılar

Türkiye’de genel müdürlük yapısı ile verilen hizmetlerin çok yetersiz olduğunu vurgulamıştık. Bu nedenle STK ‘ların ve ana muhalefet partisinin “Türkiye’de Engelli Bakanlığı kurulsun.” talebini dile getirdiğini belirtmiştik.

Bu yazıda ise, “Türkiye’de Engelli Bakanlığı kurulursa engellilerin sorunları çözülür.” algısını sağlık hizmetleri açısından değerlendireceğiz.

Bilindiği gibi engelliler, sağlık hizmetlerinde pek çok sorunla karşılaşiyor. Biz bu yazıda, sağlık kurulu raporlarında yaşanan sıkıntılar üzerinde duracağız.

Engelli Bakanlığı kurulmasını savunanların temel beklentisi; Engelli Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı’nın “bütüncül ve koordineli” şekilde hizmet sunmasıdır.

Peki, Engelli Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı İş birliği Mümkün mü?

Bu sorunun cevabının çok tartışılması gerekir. Öncelikle Engelli Bakanlığının görev ve yetki alanlarının çok net tanımlanması gerekiyor. İki bakanlığın hem bağımsız hem de birbiriyle entegre şekilde çalışması gerekecek ki, bu durum daha en baştan birçok soruyu beraberinde getiriyor.

Mesela Sağlık Kurulu Raporlarını ele alalım:

Rapor için ilk başvuru hangi bakanlığa yapılacak?

Başvurular Engelli Bakanlığı’na yapılırsa ülke çapında büyük bir iş yükü doğmayacak mı?

Engelli Bakanlığı, bu başvuruları ilgili sağlık kurumlarına yönlendirecekse, bu süreci daha da uzatmaz mı?

Başvuru, mevcut sistemde olduğu gibi doğrudan sağlık kuruluşlarına yapılacaksa, o zaman Engelli Bakanlığı’nın sürece katkısı ne olacak?

Zira çok basit gibi duran ilk başvuru süreci bile ciddi bir yetki çatışması ve bürokratik karmaşaya neden olacak gibi...

Ayrıca kanser gibi ağır seyreden hastalıklar nedeniyle bu hastalar da sağlık kurulu raporu alarak mevcut engelli bireylere yönelik haklardan yararlanıyorlar. Tedavi gördükleri sağlık

kurumundan bu raporları kolayca alabiliyor. İlk başvuruyla ilgili düzenleme yaparken bu gibi çok önemli ayrıntılara dikkat ederek sistem oluşturulmalı.

Ağır hastalıklar yanında hızla yaşlanan nüfus, depresyon, sel, trafik kazaları, yangınlar nedeniyle engelli birey sayısı hızla artmaktadır. Bu nedenle kurulacak yeni yapılanmada mevcut engelli birey sayısı belirlenmeli, gelecekteki tahmini engelli birey sayısı hesaplanmalı ve ihtiyaç duyulacak sistemin alt yapısı bu veriler esas alınarak oluşturulmalıdır.

Engelli Bakanlığı kurduralım diye uğraşırken yani kaş yapalım derken sistemin göz çıkaracak duruma gelmesine neden olabiliriz. Buna engel olmanın tek yolu aşağıdaki soruları çoğaltarak cevaplarını netleştirmektir:

Sağlık kurulu raporlarını Engelli Bakanlığı mı verecek, Sağlık Bakanlığı mı?

“Sağlık kurumunda tedavi görenlerin raporunu Sağlık Bakanlığı verir.” gibi kriterler belirleyerek her iki kurumunda sağlık kurulu raporu vereceği alanlar mı belirlenecek?

Eğer raporları Sağlık Bakanlığı verecekse, şu sorunlar nasıl çözülecek?

- Randevu bulamama
- Engel oranlarının raporlara doğru yansıtılmaması
- Süreli raporların takibi
- Hastaneler arasında uygulama birliğinin sağlanamaması
- Bu konularda Engelli Bakanlığı’nın yetkisi, sorumluluğu ve müdahale gücü ne olacak?

Eğer raporları Engelli Bakanlığı verecekse:

- Her il veya ilçede yeni engelli raporu kurulları mı kurulacak?
- Bu kurullar için sağlık personeli mi istihdam edilecek?
- Engelli Bakanlığının bütçesi böyle bir yapılanmayı kaldırabilecek mi?
- Sağlık Bakanlığı personeli belirli günlerde Engelli Bakanlığı’nda görevlendirme usulüyle mi çalışacak?

Bu senaryoda, sürdürülebilirlik sorunu ortaya çıkıyor. Çünkü Sağlık Bakanlığı, kendi ihtiyacı olan doktoru Engelli Bakanlığına görevlendirmekte sorun yaratabilir. Bu ise engelli bireylerin bugünkünden çok daha uzun süre beklemesine yol açabilir.

Engelli Bakanlığı, Sağlık Bakanlığının verdiği raporların takibini yapacak Engelli Rapor Takip Birimi gibi bir sistem mi kuracak?

Engelli Sağlık Raporu Takip Birimi

Bu sistem ile önce rapor sürelerini uzatarak sistemin yükünü azaltacak. Süreli raporların takibini yapacak. Down Sendromu gibi engel gruplarının raporunu hızla süresiz raporlara

dönüştürecek. Çünkü bu tür rahatsızlıkların iyileşmesi bilimsel olarak mümkün değil. Aileyi yormanın, sistemin yükünü ağırlaştırmanın bir anlamı yok. Ayrıca birey, raporu değiştirmek istediğinde sistem, buna izin verecek şekilde yapılandırılarak bireyin gelişiminin önü de açılabilir.

Engelli Bakanlığının her sağlık kurumunda bir Engelli Destek Birimi oluşturduğu bir modeli düşünelim.

Engelli Destek Birimi

- Sağlık kurulu süreçlerini mi takip edecek?
- Sağlık Bakanlığı ile protokol yaparak rapor işlemlerini hızlandıran bir koordinasyon ekibi mi olacak?
- Yoksa sadece yönlendirme yapan bir danışma noktası işlevini mi görecek?

Ancak Engelli Bakanlığının, Engelli Destek Birimlerini kurması süreci hızlandırmaya yetmeyebilir; çünkü sürecin tıkanması, genellikle doktor sayısı, kurul yoğunluğu ve sistem içi işleyiş ile ilgilidir. Bütün bunlar da Sağlık Bakanlığının sorumluluğundadır.

Hal böyleyken STK olarak yapmamız gereken “Sağlık kurulu raporuyla ilgili ne yaparsak süreç kolaylaşır?” gibi nokta atışı soruların cevaplarını bulmaktır. Bu cevaplar çerçevesinde Türkiye’ye özgü bir model geliştirmenin yolunu açmaktır.

Sizlerin de sağlık kurulu raporlarıyla ilgili soruları ve olası sorunları düşünmeniz dileğiyle... Gelecek yazımızda engelli bakanlığı ve sağlık hizmetlerine erişim üzerinde birlikte düşünmek üzere hoşça kalın.

8 Aralık2025

DÜN’ YA B

İR NEFESLİK İMTİHAN

YAZAN: Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA

filizkucukkaya7714@gmail.com

Kalıcı sandıklarımızın birer birer elendiği, geriye yalnızca nasıl yaşadığımızın kaldığı yer.

Adını anarken bile insanın içinde bir ağırlık bırakıyor. Çünkü dünya, yalnızca bastığımız toprak, baktığımız gökyüzü, soluduğumuz hava değildir, insanın kendisiyle yüzleştiği en büyük aynadır. Kimi zaman umutla parlar, kimi zaman yalanla karanlığa gömer. Ama ne olursa olsun, insana “ben buradayım” deme cesareti verir.

Bu dünya, bir sabah pencereden sızan güneş kadar masumdur bazen. Bir çocuğun kahkahasında, bir annenin duasında, bir yaşlının titreyen ellerinde saklıdır. Aynı dünya, bir akşamüstü ansızın çöken sessizliktir, kalabalıkların ortasında duyulan yalnızlıktır. İnsan, dünyayı sevdikçe incinir, dünyayı anladıkça susar. Çünkü dünya, konuşmaktan çok hissettiren bir yerdir.

Bize vaat edilen cennet de odur, kurulan tuzak da. Aynı sokakta hem umut yürür hem hayal kırıklığı. Aynı gökyüzü, birine dua olurken diğerine ağıt olur. Dünya kimseye aynı yüzünü göstermez, çünkü herkes ona kendi kalbiyle bakar. Kimi dünya dediğinde ekmeğini düşünür, kimi kaybettiklerini. Kimi doymayı, kimi dayanmayı öğrenir.

İnsan, dünyaya bir boşlukla gelir. O boşluğu kimi sevgiyle doldurur, kimi hırsla. Kimi inançla, kimi suskunlukla. Bazıları o boşluğa bakmaktan korkar, bazılarıysa tam orada kendini bulur. Dünya, o boşluğu doldurmaz aslında, sadece neyle dolduracağını fısıldar. Dinleyen kazanır, kulak tıkayan gürültüde kaybolur.

Ne kadar parlak görünse de ustaca kurulmuş bir sahnedir. Alkışlar geçicidir, roller ödünç. Bugün başköşede olan, yarın perde arkasında unutulur. Dünya, gerçeği saklamayı iyi bilir, insana çoğu zaman yalanı makyajlayıp sunar. Güç diye parlatılan şey, bir nefesliktir. Şan, bir rüzgâr kadar kalıcıdır. İnsan, ancak kaybettikçe anlar neyin gerçekten kendisine ait olduğunu.

Ve ölüm...

Dünyanın en sessiz ama en kesin cümlesi. Ölüm korkulacak bir son değil, yaşadıklarımızın altını çizen bir hatırlatmadır. Her nefes, biraz daha eksilirken, her an, biraz daha kıymetlenir. Ölüm olmasaydı, hayat bu kadar yakıcı, bu kadar gerçek olmazdı. İnsan, geçici olduğunu bildiği için sever, sarılır, ağlar, affeder. Ölüm, hayatı kesmez, hayatı derinleştirir.

Bu dünya, bir misafirhanedir. Kimimiz aceleyle geçer, kimimiz iz bırakmaya çalışır. Ama herkes bilir ki kalıcı değiliz. Asıl mesele, burada ne biriktirdiğimiz değil, ardımızda ne bıraktığımızdır. Bir gönül mü kırdık, yoksa bir yarayı mı sardık? Bir sessizliği mi çoğalttık, yoksa bir umudu mu?

Dünya, insana çok şey öğretir ama en çok şunu fısıldar. Her şey geçer, acı da geçer, sevinç de. Kalan, insanın nasıl yaşadığıdır. O yüzden ne tamamen bir yalan ne de bütünüyle bir cennettir, insanın kendini sınıdığı yerdir. Ve belki de en büyük hakikat şudur.

Dünya, kalbi olanlar için ağır, kalbini kaybedenler için kolay bir yerdir.

Dün vardı.

Bugün oylar.

Yarın belirsiz.

Dün' ya;

Gülüştü emanet, acıyı kalıcı sanandır.

Sahip olduğunu zannettiklerini sessizce geri alır.

Ne cennet kadar masum ne yalan kadar basit.

Bir nefesliktir her şey.

Geçici olan her şey çok iddialıdır burada.

Kalıcı olan tek hakikat.

İnsanın nasıl yaşadığıdır.

Dün' ya...

Tutunmak için değil,

Anlayıp geçmek için.

20 Aralık 2025

ARI KOVANI

SATRAHÇTA KADINLAR KENDİNİ GÖSTERİYOR

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Esra İNPINAR

Şule: Merhaba Umudun Kadınları Dergisi izleyenleri. ‘Arı Kovanı’ köşemizin bugünkü konuğu Esra İnşınar. Kendisini ‘Görölmeyen Gazetesi’nin düzenlediğı Uluslararası Satranç Turnuvası’ndan tanıyoruz. Hoş geldin Esra, bize kendini tanıtabilir misin?

Esra: Hoş bulduk. Öncelikle beni davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim. Ben satranç sporcusuyum. 31 yaşıındayım. Aile Bakanlığı’nın Rehabilitasyon Merkezi’nde çocuk eğitimcisi olarak çalışıyorum. Aslen Çorum’luyum. Orada doğdum fakat Muğla’nın Milas ilçesinde yaşıyorum.

Şule: Görme engelin doğuştan mı?

Esra: Evet doğuştan. ‘Tavukkarası’. Eskiden daha iyi görebiliyordum ama şimdi sadece biraz güneşte görüyorum, karanlık yerlerde göremiyorum.

Şule: Körler okulunda okudun mu?

Esra: Hayır, hiç körler okuluna gitmedim.

Şule: Peki, nasıl okuma-yazma öğrendin?

Esra: Normal okulda ‘kaynaştırma öğrencisi’ olarak okudum, Tahtaya yaklaşarak okuyordum.

Şule: Zor olmuyor muydu?

Esra: Tabi zor oluyordu. Öğretmenim bana inanmazdı; “Dışarıda top oynuyorsun, tahtayı neden göremiyorsun,” diyordu. Ben de kendisine Dışarıda görmemin güneş ışığına bağılı olduğunu açıklayamıyordum.

Şule: Körler okuluna gidememe nedenin ne; Ailen mi göndermedi yoksa sen mi gitmek istemedin?

Esra: Körler okulunun varlığından haberdar değildim. Sonradan öğrendim bu camiaya yirmili yaşlarımda katıldığım zaman. Babama bu soruyu sorduğumda ‘Biliyordum böyle bir yer olduğunu ama senden ayrılamazdım,’ dedi. Eğer körler okuluna gitmiş olsaydım, daha iyi yerlerde olabileceğimi düşünüyorum. Artık yapacak bir şey yok.

Şule: Körlerle tanışman nasıl oldu?

Esra: Körlerle tanışmam 19 yaşında Ankara’daki rehabilitasyon merkezine gitmemle oldu.

Şule: Baston kullanabiliyor musun?

Esra: Evet, kullanıyorum.

Şule: Evlisin ve sanırım bir kızın var... Kaç yaşında?

Esra: Evet, sekiz yaşında bir kızım var.

Şule: Sen galiba başka işlere de ilgi duyuyorsun. Anlatır mısın?

Esra: ‘Hey Akademi’ diye bir sivil toplum kuruluşunda yönetim kurulundayım.

Şule: Ne zaman girdin?

Esra: Haziran'da.

Şule: Başka derneklere de üye misin?

Esra: Hayır.

Şule: Dernekte neler yapmayı planlıyorsun?

Esra: Ben Sosyal Politikalar Bakanlığı'nda çalıştığım için başkan bana Sosyal Politikalar Sekreterliği görevini verdi. Yapılacak olan toplantılarda ihtiyaç duyduğun zaman seni yönlendirebilirim,' dedi. Elimden geldiğince engelli haklarını savunacağım.

Şule: Satrançla tanışman nasıl oldu?

Esra: Satrançla da yine rehabilitasyon merkezinde Sinan Saltık Hoca sayesinde tanıştım. O aslında bilgisayar kursu veriyordu fakat 'boş zamanlarımızda da satranç oynayalım,' dedi. Birkaç kişiyi seçti, takım oluşturdu, satranç takımı aldırıldı. Bu boş zaman etkinliği çok uzun sürmedi ama ben zaten taşların hareketlerini öğrenmişim. Evlendikten sonra da Bodrum'da Seher Hocayla tanıştık ve birdenbire kursa başladık. Sonra da kendimi buralarda buldum.

Şule: Satrançta herhangi bir derecen var mı?

Esra: Kadınlar şampiyonalarında 2 Türkiye üçüncülüğüm var.

Şule: Şu anda hangi kulübe üyesin?

Esra: Ankara'da Çankaya Spor Kulübü sporcusuyum.

Şule: Satranç Millî takımı var mı?

Esra: Var fakat çok az kadın sporcu seçildiği için bizim oraya seçilmemiz çok zor.

Şule: Satrançla ilgili hayallerin neler?

Esra: Daha yüksek dereceler elde etmek istiyorum.

Şule: Demek ki satranca devam etmek istiyorsun çünkü insan oynadıkça kendini geliştirebilir.

Esra: Evet.

Şule: Genelde çeşitli spor dallarında kadın sporcunun çok az olduğunu görüyoruz; satranç için de aynı şeyleri söyleyebilir miyiz?

Esra: evet, öyle. Bunu da ben ev içinde eşit iş ve rol dağılımının olmamasına bağlıyorum. Örneğin ben bu müsabakaya gelirken çocuğumun benim yokluğumda ihtiyaç duyacağı bütün kıyafetlerini ütüleyip, eşleyip, günlere bölerek yerleştirip geldim. Erkekler çoğu sorumluluğu üstlerine almadıkları için kadının zihni bir türlü tam anlamıyla sürekli olarak yaptığı spor veya etkinlik üzerine odaklanamıyor. Onun aklı arkasında bıraktıklarında kalıyor ve bu da başarıyı etkiliyor.

Şule: Vallahi Esra sen kadınlarla ilgili durumu 1-2 cümleyle o kadar güzel özetledin ki; gerçekten nedenlerinden biri bu. Aksi halde çok aktif kadın olabilir ama aklımız bir yerde değil

her yerde hatta çoğunlukla da maalesef evde ve çocuklarda oluyor. Erkekler her ne kadar iş bölümü yapsalar da işi paylaşmaya çalışsalar da gene toplumsal cinsiyet rolleri gereği bu durumla karşılaşıyoruz. Umarım aktif kadın sayısı daha da artar. Bu konuda ne yapılabilir sence?

Esra: Erkeklerin ortak yaşamla ilgili daha paylaşımcı olmaları gerekiyor.

Şule: Evet. Örneğin, ütülerini yapmana gerek kalmazdı, eşin yapabilseydi senin için daha güzel olurdu. Sen belki o vakitte biraz daha fazla turnuvaya hazırlanma fırsatı bulurdun.

Esra: Evet, ayrıca benim ütülerini yapmam da meseleyi çözmiyor ki. Eşim çocuğu giydirdikten sonra mesela düğmelerini iliklemeyi unutabiliyor; o eksikliği her zaman öğretmen tamamlıyor.

Şule: Başka bir spor dalıyla veya başka alanla ilgileniyor musun?

Esra: Hayır. İşe gidip geliyorum.

Şule: Hangi yüksek okul mezunusun?

Esra: Meslek lisesinde çocuk gelişimi okuduktan sonra Sosyal Hizmetler bölümünde iki yıllık ön lisansı bitirdim. Şimdi de sosyoloji bölümüne devam ediyorum. Oradan mezun olduktan sonra da görevde yükselme sınavına girip sosyolog olarak yoluma devam etmek istiyorum.

Şule: Çocuklarla ilişkilerin nasıl, çocuk gelişimi bölümünü isteyerek mi seçmiştin?

Esra: evet, isteyerek seçtim ama şu anda tam da istediğim işi yapmıyorum çünkü benim görev yaptığım yerdeki engelli bireyler 8-65 yaş arası. Zihinsel engelli olmalarını nedeniyle çocuk diye adlandırılmışlar.

Şule: Tabi böyle bir durumda özel bir eğitim almak gerekiyor ama sen sanırım sahada bu işi öğrenmiş oluyorsun.

Esra: evet.

Şule: Kabartma yazı biliyor musun?

Esra: Kabartma yazı kursuna gitmişim, kısaltmasız olarak biliyorum.

Şule: Ses tonun çok güzel; müzikle uğraşıyor musun?

Esra: Kendi kendime şarkılar mırıldanmak dışında herhangi bir ilgim yok.

Şule: Duygularını, düşüncelerini yazar mısın?

Esra: Yazma yeteneğim yok.

Şule: Bizimle paylaşmak istediğin aklına gelen başka bir konu var mı?

Esra: Benim için çok heyecan verici bir röportaj oldu. Çok teşekkür ederim.

Şule: Sevgili izleyenler, çok genç bir kadın sporcu arkadaşımızı size tanıtmak istedik. Kendisine yaşam yolunda başarılar diler, çok teşekkür ederiz. Böylece heyecanını da atmış olmasını umuyoruz.

RAMPA

YAZAN: Saime BİRCAN SAK

saimibirca@gmail.com

Bir rampa insanı heyecanlandırır, duygulandırır mı? Otelin restoran bölümüne giderken ileriden gördüm onu. Harika renk ve desenlerden oluşmuş bu karoların üstüne bastığım anda, bu bina sıcacık gülümsedi. Taşlar dile geldi; aralarında fısıldaşmaya başladılar. Durdum. Üç metre vardı rampaya. Ben de gülümsedim. Ömrümde hiç böyle yürek dolusu olmamıştı gülümsemem.

İşte orda duruyordu! Buradan kim bilir kaç kez geçmiştik, neler konuşmuştuk... O anda rampayı okşayıp, öpesim geldi. Sen yoktun artık ama adımlarının izi orada bana gülümsüyordu! Bir sanat eserine bakar gibi baktım. Rampaya yavaş yavaş yürüdüm. Sonunda döndüm ve tekrar baktım. Yürek dolusu gülümsedim. Sen de bana el salladın.

Sanki acımla, yasımla helalleşmişim o rampayı görünce. Hayretler içinde kaldım; ‘Bir rampa insanı bu kadar duygulandırabilir miydi gerçekten?’ Şimdi restorana her giriş çıkışta rampayı geçmek zorundayım ve gülümsüyorum.

SANATIN KADIN SESLERİ ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

En içten merhaba sevgili Umudun Kadınları Dergisi izleyicileri. Kadınların yaşadığı sorunları ve mücadelelerini sanata taşıyan yaratıcı haberlerle sizlerle birlikteyiz.

Önce Başlıklar:

- Herkes Çıktı, O 160 Gündür Tutuklu
- Otonom Yayıncılık’tan Yeni Kitap: Filistinli Radikal Kadınlarla Söyleşiler
- Türkan Saylan Anısına 'Güneş Umuttan Şimdi Doğar' Sergisi Sanatseverlerle Buluştu
- 'Öylece Durur Zaman' Oyununun Prömiyeri Yapıldı
- “Herkes Kocama Benziyor” 200’üncü Gösterimini Gerçekleştirdi
- Emine Emel Balcı’nın Yönettiği Film, Altın Kozadan Ödülle Döndü

Herkes Çıktı, O 160 Gündür Tutuklu

Leman Dergisi’nin önünde geçen haziran ayında yapılan gösterilerde gözaltına alınıp tutuklanan Psikolog Dr. Aslı Aydemir, 160 gündür Silivri Cezaevi’nde yatıyor. Aydemir’in soruşturmasında savcı değişikliği oldu, mahkeme iki kez iddianameyi iade etti, şimdi 3. iddianame

bekleniyor. Aydemir için arkadaşları bir metin yayınladı. Metinde, “Bu hukuka aykırı süreç nedeniyle Aslı’nın duruşma tarihi dahi belirlenmedi. Sürekli sil baştan başlatılması sonucunda arkadaşımız Aslı’nın dosyasında aylar geçmiş olmasına rağmen hukuki açıdan en ufak bir ilerleme dahi kaydedilmedi” denildi. 4 Temmuz’da “Şeriat isteriz” sloganları atan bir grup Leman dergisinin binasına saldırmış, arbedede bir polis yaralanmıştı. Aydemir bu gerekçeyle evine düzenlenen baskınla gözaltına alınmış, aynı gün tutuklanmıştı. Leman önündeki olaylar nedeniyle gözaltına alınan dört kişi adli kontrol talebiyle serbest bırakılmıştı.

Otonom Yayıncılık’tan yeni kitap: Filistinli Radikal Kadınlarla Söyleşiler

Otonom Yayıncılık, Shoal Kolektifi’nin hazırladığı “Filistinli Radikal Kadınlarla Söyleşiler - Ve Güzel Dedğimiz Ne Varsa” kitabını ön siparişe açtı.

Bilge Tanrısever’in Türkçeye çevirdiği kitap; işgal, abluka, mülksüzleştirme ve zorunlu yerinden edilmeye şekillenen bir coğrafyada yaşamını sürdüren 13 Filistinli kadının anlatılarına yer veriyor.

Kitapta hikâyelerine yer verilen kadınlar hem maruz kaldıkları baskının hem de içinde bulundukları toplumsal koşulların gölgesinde, gündelik hayatta ve kamusal alanda yürüttükleri mücadeleyi aktarıyor. Söyleşiler; sağlık hizmetlerini ayakta tutma çabalarından defalarca yıkılan köylerin yeniden inşasına, tarımsal üretimi sürdürmek için ata tohumlarının korunmasından diaspora topluluklarında hafızayı canlı tutmaya kadar geniş bir alanı kapsıyor.

Kadınların deneyimleri hem bireysel hem kolektif düzeyde kurdukları dayanışma pratiklerine ışık tutuyor.

Kitapta ayrıca protestolara katılım, boykot çalışmaları, belgelemeye yönelik video aktivizmi ve medya üretimi gibi faaliyetler üzerinden Filistinli kadınların politikleşme süreçleri ele alınıyor.

Shoal Kolektifi; yazarlar ve araştırmacılardan oluşan bağımsız bir kooperatif olarak sosyal hareketlere kaynak üretmeyi amaçlıyor. Kolektif aynı zamanda İsrail’in sömürgecilik ve apartheid politikalarına destek veren şirketlerin izini süren Corporate Occupation adlı projeyi yürütüyor.

Türkan Saylan Anısına 'Güneş Umuttan Şimdi Doğar' Sergisi Sanatseverlerle Buluştu

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) Genel Merkezi ve Kadıköy Şubesi iş birliğiyle, Prof. Dr. Türkan Saylan’ın 90. doğum günü anısına “Güneş Umuttan Şimdi Doğar” isimli fotoğraf sergisi hazırlandı.

Sergi nedeniyle Caddebostan Kültür Merkezi’nde de bir tören düzenlendi. Açılış programına, ÇYDD Genel Başkanı Prof. Dr. Ayşe Yüksel, Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeleri, ÇYDD gönüllüleri ile Prof. Dr. Türkan Saylan’ın öğrencileri katıldı.

Törende, Türkan Saylan’ın eğitim alanındaki mücadelesi, toplumsal katkıları ve Çağdaş Yaşam değerlerine dair çalışmaları bir kez daha vurgulandı. Yüksel, "Bu serginin İstanbul'un 39

ilçesine de konuk olmasını hayal ettim 26 ilçe de şubemiz var önce şubelerimizin olduğu yerlerden başlayalım yakın bir zamanda bu sergiyi Pendik'e taşımak istiyorum" dedi. Sergi kapsamında, Prof. Dr. Türkan Saylan'ın yaşamını, mesleki çalışmalarını, eğitim alanındaki katkılarını ve cüzzamla mücadelesini yansıtan fotoğraflar ziyaretçilerle buluştu. Etkinlikte ayrıca, sergiye adını veren “Güneş Umuttan Şimdi Doğar” kitabının yazarı Mehmet Zaman Saçlıoğlu, kitabın yeni baskısını imzalayarak katılımcılarla bir araya geldi.

'Öylece Durur Zaman' Oyununun Prömiyeri Yapıldı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Şehir Tiyatrolarının yeni oyunu "Öylece Durur Zaman"ın prömiyeri gerçekleştirildi.

Pulitzer ödüllü yazar Donald Margulies'in kaleme aldığı, Irmak Bahçeci'nin çevirdiği eser, Mehmet Ergen'in rejisiyle Müze Gazhane Prof. Dr. Sevda Şener Sahnesi'nde beğeniye sunuldu.

Gösterime, İBB Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Ayşegül İlsever ile birçok tiyatro izleyicisi katıldı.

Savaş muhabirliği yapan çiftin, Irak'taki travmatik deneyimlerinin ardından Brooklyn'deki evlerinde hayata tutunma çabalarını ele alan oyunda, çevresindeki gelişmelere duyarsız bir topluma eleştirinin yanı sıra bireylerin iç hesaplaşmaları işleniyor.

Mert Tanık, Murat Coşkun, Pervin Bağdat ve Sevil Akı'nın rol aldığı oyunun dekorunu Barış Dinçel, kostümlerini Ahsen Nur Yaman, ışık tasarımı Fatih Mehmet Haroğlu, efekt tasarımı Metin Küçükyılmaz, görüntü tasarımı Emre Turgaylı yaptı.

“Herkes Kocama Benziyor” 200’üncü Gösterimini Gerçekleştirdi

Pınar Güntürkün’ün sahnelediği oyun, pavyon tuvaletçisi Ayten’in yaşamından kesitler sunarak karakterin öfke, kayıp ve geçmişle yüzleşme sürecini konu alıyor. Gösterime yoğun ilgi gösterilirken Güntürkün, zaman zaman seyirciyle doğrudan iletişim kurarak performansını interaktif bir yapıya taşıdı. Alis Çalışkan tarafından kaleme alınan oyun, kocası tarafından terk edilen Ayten’in iki çocuğuyla verdiği yaşam mücadelesini merkeze alıyor. Ayten’in yolu bir pavyonda çalışmaya uzanırken oyun, bu ortamda çalışan kadınların gündelik deneyimlerini, kırılganlıklarını ve hayatta kalma stratejilerini ele alıyor. Metin, Ayten’in hayatındaki önemli olayları karakterin kendi anlatımıyla ve zaman zaman kesintili bir dramaturjik yapı içinde aktarıyor.

“Herkes Kocama Benziyor”, 200’üncü gösterimiyle birlikte sahne yolculuğunu sürdürürken, tek kişilik oyun türünde son yıllarda izleyiciyle buluşan yapımlar arasında yer almaya devam ediyor.

Emine Emel Balcı’nın Yönettiği Film, Altın Kozadan Ödülle Döndü

İlk filmi "Nefesim Kesilene Kadar da sınıf farklılıkları ve çatışmasını odağına alan Emine Emel Balcı, bu filmiyle zoraki anneliğe itilen Filiz (Bige Önal) ve erkek arkadaşı tarafından arabası

sattırılmaya çalışılan Şule (Elit İşcan) üzerinden içinde bulunduğumuz toplumda kadınlık ve kadın olma hallerine, kadınların yaşadığı zorluklara ve bir arada olabilme umuduna odaklanıyor. Bige Önal, filmdeki performansıylayla 32'nci Uluslararası Altın Koza Film Festivali'nde "en iyi kadın oyuncu" ödülünü aldı. Yönetmen Balcı film ile ilgili Cumhuriyet gazetesine yaptığı açıklamada şunları söyledi:

Kendi annelik tecrübelerimden yola çıkarak anlatmaya başladığım bir hikâye Filizin hikayesi. Filiz'in benzeri bir durum yaşamadım ama yine de annelikle ilgili, anneliğe alışma süreci ile ilgili kafamda sorular vardı. Bu soruların sadece bana has olmadığını gördüm zaman içinde. Başka kadınların da bunları yaşadığını ama bunun için çok fazla konuşma alanına sahip olmadığımızı gördüm. Sinemacı olarak da hep kişisel hikâyeler anlatmaktan yanayım. Kişisel olan politiktir çünkü. Kadın hikâyelerinin zaten çok cesaretli hikâyeler olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla böyle bir senaryo yazma sürecinden geçtim. Ve ilk filmim 2015 yılıydı. O zamandan bu zamana kadar geliştirmeye çalıştığım bir şekilde filmi yapmaya çalıştığımız süreçlerden geçtik. Şimdi festivallerde izleyiciyle buluşabiliyoruz. Kendine ait bir alan yaratmak isteyen, bir nefes alacak alan yaratmak isteyen Filiz, özgürleşme sembolü olan bir araba sahibi olmakla ilgili bir dertle yola çıkıyor. Ama arabası zorla sattırılan Şule ile karşılaşıyor. Bu bir mülkiyet meselesini işaret ediyordu benim için. Dolayısıyla birbirlerine yardımcı olmaları hem kadınlık dertlerini iyileştirmeleri açısından hem de baktığım zaman bütün hikâyeleri bir araya getirerek çözebilecek bir odaktı. Aslında sadece annelikle ilgili bir hikâye demiyorum filme. Kadınlığın bütün dertleriyle ilgilenen ve bir sürü bakış açısını ortaya koymaya çalışan bir film. Ama umuda dair bir film. Evet biraz karamsar başlıyor, biraz bunaltıcı başlıyor. Biraz da gerilimli bir film. Ama en nihayetinde bunun bir öğrenme süreci olduğu, bunun bir yolu olduğu, bunun dayanışmayla, iletişimle çok kolaylıkla aşılabileceğine dair sözler söyleyen bir film.

Gelecek sayımızda yaratıcı kadınlarla ilgili sanat haberleriyle sizleri buluşturacağız. 2026 yılında görüşmek umuduyla.

13 Aralık 2025

ÖTEKİLERİN ÖYKÜLERİ

YAZAN: Ayşen GÖRELELİ

aysenkaypak@gmail.com

2023 son aylarında ilk baskısını yapmış bir öykü kitabını elime alıyorum. Kapağı gökyüzü ve denizin mavisıyla bezenmiş. Mavinin sonsuzluk çağrısına kapılmamak elde değil. Denizde yüzen adada yeşil kalan, nefes alacak küçücük bir yer bile yok. Dev binalar zapt etmiş her yanı. Hasan Karaca'nın etkileyici kapak tasarımı düşsel bir yolculuğa çağırıyor bizi.

Önce kapağından sonra yazarın ithafından etkileniyorum. “Canım ablama.” Genellikle eserini onların adına sunan olmaz. Canım ablalarımız, küçük annelerimiz... Yazarın bu değerbilirliği ta içimde bir yerlere dokunuyor.

“Mopesto Cumhuriyeti, denizlerdeki akıntılara kapılarak sürekli yolculuk halinde olan bir ada devleti.” Kitaba adını veren ilk öykü bu cümleyle başlıyor. Nalân Yılmaz’ın ikinci öykü kitabı Mopesto’dan söz ediyorum. Fantastik ya da en azından fantastik dokunuşlu metinler okuyacağım izlenimi oluşuyor kafamda.

Okudukça taşlar yerine oturuyor. Kapak resmi örtüşüyor ilk öyküyle. Metin hem fantastik hem de bir o kadar gerçek ilerliyor. Üstelik çok tanıdık, bildik... Meğer Mopesto, bildiğimiz Mopestoymuş!

Kitap zekice kurgulanmış, trajikomik dokunuşlarla yazılmış bu ana öyküyle başlıyor. Devamında sıralanmış öyküler Dostoyevski’nin “Hepimiz Gogol’un paltosundan çıktık,” demesini hatırlattı bana. Nalân Yılmaz ilk metniyle öyle bir çerçeve çizmiş ki geriye kalan on dört öykü Mopesto’nun karnından doğmuş. Üstelik olay örgüleri, zaman ve mekân kullanımı, kurgu teknikleri, bakış açısı, dantel gibi işlenmiş birbirinden çok farklı kardeş öyküler bunlar.

Mopesto’da son derece özenli, temiz bir dil işçiliği görüyoruz. Kitabı salladığımızda bırakın cümle, sözcük, bir noktalama işareti bile düşmüyor yere. Okura alan bırakan, gerektiğinde susmasını iyi bilen sınırsız yazılmış kısa öyküler. Metaforlarla dans eden, anlatma, göster ilkesiyle yazılmış metinler öykü yazma atölyelerinde incelenmeye değer.

Teşekkürler Nalân Yılmaz. Ötekileri görünür kıldığın için. Bize insan olmayı hatırlatan öyküler yazdığın için.

Mopesto, o bildiğimiz ülke, aynı zamanda da yaşadığımız bugünün dünyası. Bu yüzden öyküler yerelden evrensele ulaşmış. Hem fışkırdığı kaynak hem de baz alındığı dünya insanının benzer durum ve duyguları nedeniyle.

Bir ada ülke hikâyesiyle başlayan kitap yine bir iç adada son buluyor. Bu sarmal, dönüp dolaşıp aynı yere varmak, uzun zamandır aynı kalan, giderek karanlıklaşan dünya düzeninin değişiminin gereklilik ve kaçınılmazlığını gösteriyor yeniden.

Nalân Yılmaz’ın başarılı, duyarlı, özgün, özgür kaleminin körelmemesi dileğiyle.

Kekeme Yayınları/Öykü serisi

104 sayfa

Eylül 2023

DENEYİMLEDİKLERİM

ELİNİZDEKİ YEMEYE PEK DE ELVERİŞLİ OLMAYAN ZEYTİNLERİ NE YAPIYORSUNUZ?

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Yemeye elverişli olmayan bu zeytinleri, eğer küçükse ya da bozuk olmayıp da istediğiniz lezzette değilse, kolayı var. Bu zeytinlerinizin içine yağ, limon ve çeşitli baharatlar ekleyerek zeytin ezmesi yapabilirsiniz. Bütün malzemeyi zeytinle buluşturduktan sonra rondodan geçirin ve bir kavanoza yerleştirerek buzdolabına kaldırın.

Mısır Unuyla Buğday Ununu Karıştırmamak İçin Ne Yapıyorsunuz?

Bunun için ben kolay bir yöntem uyguluyorum ve bunu sizlerle de paylaşmak istiyorum. Örneğin aynı büyüklükte iki kavanozunuz var. Bunları birbirinden ayırt etmek için kavanozlardan birinin çevresine küçük bir paket lastiği geçirin ve bu sizin mısır unu kavanozunuz olsun. Doğal olarak diğeri de beyaz un kavanozu olacaktır. İşte bu kadar basit.

Karnabaharı Haşlamadan Kızartmak İstiyorsanız Ne Yapıyorsunuz?

Bir tencerenin içine bolca yağ koyduktan sonra karnabaharları bu şekilde kızartmanız olası ama bu kızartma işlemini fırında yapmak isterseniz, haşlama yapmadığınız için doğal olarak kolay kolay pişmeyecektir. Çabuk pişmesini istiyorsanız, karnabaharları güzelce yağladıktan sonra üzerini yeniden başka bir yağlı kağıtla örtmelisiniz ve bu kâğıdın nemli olmasına dikkat etmelisiniz. Bu arada fırını önceden açmalısınız. Malzemeler bu şekilde yaklaşık yirmi dakika pişmelidir. Bu pişme süresinin fırından fırına değişiklik göstereceği unutulmamalıdır. Karnabaharların yumuşadığından emin olduktan sonra üzerindeki kâğıdı kaldırarak kızarmalarına olanak sağlanmalıdır.

Afiyet olsun

NOT: Benim amacım yemek tarifi vermek değil kuşkusuz. Ben sadece bu konuyla ilgili bazı önemli püf noktaları, kolaylıkları paylaşmak istedim.

Başka paylaşımlarda buluşalım.

HAYVANLAR VE İNSANLAR ÜZERİNE

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Günlerdir Sosyal Medyada paylaşılan fotoğraflar, yapılan yorumlar biz insanları bir kez daha ayırtırdı.

Hayvanların toplatılmasını isteyen, beslenmelerini yasaklayan yetkililer, “her şeye karşın beslemeyi, bakmayı, bırakmayacağız, yasakları dinlemeyeceğiz” diyen hayvanseverler. Bunca sorun varken bu türlü bir kargaşa çıkartmak, insanları yaralamak, hayvan sevmeyenlere fırsat veren bu davranış kabul edilir gibi değil. Kendinden başka canlıların da bu dünyada yaşam hakkı olduğunu düşünmeyen insanların yüreğine keşke hayvan sevgisi kısa bir süre aşılabilse. Uyuyan bir kedinin, köpeğin masumluğunu, yavrusunu besleyen (kedi köpek, fare, kuş vb. bütün annelerin

insan annesinden hiç de farklı olmadığını gözleyebilse... Dünyaya bir de kendi çıkarı dışında, her şeyi severek, merak ederek bakabilse.

Doğanın her şeyinden yararlanan, gürül gürül akan dereleri kurutan, içinde yüzüp ferahladığı denize gizlice, hatta göz göre göre atıklarını boşaltan, rant sağlamak için ekilip biçilebilecek topraklara beton diken, zenginliğine zenginlik katmak, doğanın en güzel yerlerinde lüks siteler yapmak için ağaçları kesenler hep insanlar. Orman yangınları için yeterli önlem almayan yetkililer o yangını çıkartanlar kadar sorumludurlar. Doğanın sunduklarının sınırsız olmadığını, karşılaşacakları doğal erozyonu, kuraklığı, verimsizliği düşünmeyen bencil insanlar...

Bitmedi; çöpünü, izmaritini, yiyip içtiklerinin kutusunu, şişesini, kâğıdını, kısaca atıklarını sokağa atanların kirliliklerini görmemek, önlem almamak, yaptırım uygulamamak doğru mu? İçip sokaklara kusan, trafikte olay çıkarıp diğer sürücüyü öldürebilen insanlar ne kadar masum? Çocukları taciz eden, para için uyuşturucuya alıştıran, bir zamanlar karısı, çocuğunun annesi olan kadını çocuğunun gözü önünde öldüren erkekler ne kadar masum? Rüşvet alanlar, bilgileri yetersiz olduğu halde önemli işlerin başında olan, asıl amaçları para ve mevki sağlamak olanlar, at gözlüklüler, benciller... Masum mu?

Kendisine zarar verilmedikçe köpekler saldırmaz, sorunluysa, travma yaşamışsa saldırgan olabilirler. Yaşayanlarının %95'inin Müslüman olduğu, Allah'a inandığı bir ülkede böyle bir ölüm fermanı oluşturmak, ona imza atmak çok büyük bir yanlış değil midir? Yaratılanı yaratandan ötürü sevmek nerede kaldı? Tek çözüm öldürmek midir? Yaşlı bir adamın elindeki sopayla, dirgenle, kürekle bir kedi ya da köpeği döverek öldürmesi nasıl açıklanabilir? Allah korkusu, vicdan, merhamet bu yaşa kadar nasıl gelişmemiş, oluşmamıştır. Hayvan (Hayevan) sözcüğünün içine bütün canlıların girdiği konusunda cahildir, bilgisizdir. Onun camiye gitmesi, namaz kılması, dua etmesi hiçbir işe yaramaz. Hayvan sevmeyenler için demiyorum bunu, hayvan sevmeyebilir bir insan. Kendince haklı olabileceği nedenleri vardır. Ama zarar vermek, öldürmek hiç de doğru bir davranış değildir.

Konuştığımız dile hakaret olarak en çok hayvan isimlerinin yerleşmesi bile hayvanlara bakışımızın ve onlarla ilişkimizin ne kadar sorunlu olduğunu anlatmaya yeter. Örneğin eşek sözcüğünü hakaret olarak kullanırken o masum hayvanın ne gibi özellikleri olduğunu bilir mi bu sözcüğü kullanan? Taşıyacağından fazla ağırlık yüklenen, dövülen, itilen kakılan o hayvanın hangi kötü özelliği onu hakaret sözcüğü olarak kullanma hakkı verir insanlara.

Şu bir gerçektir ki insan denen canlı bencildir, kendini beğenmiştir ve çıkarıcıdır. Bu özellikleri taşımayan insanlara saygım, sevgim sonsuz. İyi insanlar sayesinde dünya ayakta duruyor desem yanılır mıyım?

Yazarların, şairlerin dostu, edebiyatın, mitolojinin, efsanelerin, masalların konusu olmuş hayvanları doğadan bu kadar dışlayıp yok etmeye çalışmak büyük bir yanlış ve vicdansızlıktır.

Utan ey insan evladı...

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

Öykü

TEŞEKKÜR EDERİM

YAZAN: Günay IŞIK

Arabayı bahçe kenarına park ettiler. Abisi kardeşinin omuzuna koydu elini. “Haydi bakalım.” Kadının yüreğine yine ağırlık çökmüştü, anasını böyle görmeye dayanamıyordu. Abisinin de ondan farkı yoktu gerçi. Buraya her gelişlerinde omuzları biraz daha düşüyor, yüzündeki çizgiler belirginleşiyordu.

Hemşire onları kapıda karşıladı. Tüm sıcaklığı içtenliği ile gülümsüyordu. İnsanın içini aydınlatan bir yapısı vardı bu kadının.

“Hoş geldiniz Bahar Hanım ve Emir Bey.” “Annem nasıl bugün?” “Aynı Emir Bey. Siz böyle çardakta oturun; Ayşe Teyze’mi ben getireyim.” Hemşire uzaklaşırken, çardaktaki masaya oturdular. Bahçenin tertemiz mis kokan çiçeklerini görmedikleri gibi duyumsamıyorlardı; ağır yürekleriyle.

Hemşire az sonra görüldü, Kolunda yavaş yavaş yürüyerek, omuzları çökmüş, gözleri sanki görünmeyene bakan, saçları taranmış, tertemiz eşofmanlı bir kadınla.

Ayşe Teyze’yi yardımla, ağır beyaz bahçe sandalyesine oturtular.

“Nasılsın anne?” “İyiyim.” “Anam nasılsın?” “İyiyim.” Yüreklerine yine ateşler düştü, darala yazdı. Nereden nereye diye düşündü Bahar. “Ah! Demir Leydim, böyle mi olacaktın?” diye iç çekti Emir.

Anaları tek maaşla diyar gurbetlerde okutmuştu onları. Babaları işe gider, eve para getirirdi. Ev işi, Pazar, alışveriş, okullarıyla ilgili tüm işler Demir Leydi’nin üzerindeydi. Her ayın başını o üç kuruş parayla bir ekonomist edasıyla getirirdi. İkide bir, “Sizi okuldan alacağım” diyen babalarına, “Onların velisi benim. Karışma, okuyacak benim yavrularım!” diye karşı çıkardı, iş uzarsa dayak yiyeceğini bile bile. Yıkılmadı da yavrularını yıktırmadı da. Okuttu, kendi deyimiyle adam etti.

‘Anne, beni hatırladın mı?’ dedi, Bahar anasının ellerini tutup, ta gözlerinin derinliklerine bakarak. “Kimsin sen?”

Bu sefer sıra Emir’deydi; onu unutmuş olamazdı. Geçen sefer geldiklerinde hatırlamıştı, biricik aslan oğlunu.

‘Annem ben kimim?’ ellerini tutup önünde diz çöktü, anasının gözlerinin derinliklerinde kendisini aradı. Yok, bu sefer yoktu.

Hemşire elinde porselen çorba kâsesi, bir kaşık; bir tepsiyle geldi. “Ayşe Teyzem artık yemiyor. Blenderden geçiriyorum o öğün yemeğini; kaşıkla içirmeye çalışıyoruz.”

Sandalyeyi yaşlı kadının karşısına yerleştirdi. Kendisi de tam önünde olacak şekilde teyzeyi hafif çevirdi. “Hadi bakalım, güzel anam. Ayşe Teyze’nin gözleri ışıldadı mı ne?” Ayşe Teyze, “Teşekkür ederim.”

‘Bunu yiyeceğiz tamam mı? Hadi aç bakalım ağzını.’ Kadın boş boş hemşireye baktı.

“Anne Deniz’i istiyorlar.” dedi; Emir gözlerine dolan yaş silerken. Anası ona doğru baktı. “Ne yapalım?” “Ver.” dedi, ağzını açtı. Hemşire, hemen fırsatı değerlendirdi. Yemeği kadının ağzına soktu. Oh, bir kaşık da olsa yemek verebilmişlerdi.

“Ama buradan değil bu isteyenler, sen ne dersin?” “Ver.” “Bir kaşık daha; oh mis” “Bak ver diyorsun diye vereceğim.” “Ver.” O kâse bitti. Anaları hemşireye sanki minnetle baktı. “Teşekkür ederim.”

Hemşire, çalışanı çağırdı. Çalışanın getirdiği ıslak havluyla Ayşe Teyze’nin ağzı, yüzü, elleri bir güzel temizlendi.

‘Bizim resmimizi çeker misiniz?’ dedi boğazındaki gıcığı yutmaya, gözlerindeki yaş belli etmemeye çalışırken Bahar.

Annesinin yanına çekti sandalyesini, bir elini sırtına diğer elini yanağına koydu, kadın; Demir Leydi’nin.

Emir, titreyen elleri ile telefonu eline aldı. Görevli, “Ben çekeyim.” dedi, telefonu aldı. Önce Bahar çekildi, sonra Emir. İkiisi birlikte, otururken, ayakta, kâh gülerken, kâh neredeyse ağlarken. Hemşire de çok sevdiği, sürekli görünmeyen paralarını sayan, hep teşekkür eden hastası ve çocuklarıyla fotoğraflara poz verdi. Ayşe Teyze, “Teşekkür ederim.”

Kendilerini tanımayan; analarının ellerini, yüzünü öpe öpe ayrıldılar. Yürekleri kor, gözleri ırmak, akılları boş bir çuval gibi.

Ayaklarını sürükleyerek, omuzları çökmüş, arabaya bindiler. Hiç konuşmadılar yol boyunca. “Abi yukarı gel.” “Yok gülüm eve geçeyim, yengen bekler, daha pazar yapacağız. Oğlan gelecekmiş Almanya’dan. Anası heyecanlı.” “Berke ne zaman gelecek?” “Hafta sonu, burada olacakmış.” “Aaa, hadi gözümüz aydın, hafta sonu sizdeyiz.”

Emir arabaya bindi. “Yarın Bahar’ı iş çıkışı alıp yemeğe götüreyim. Havamız değişir.” diye düşündü.

Ertesi gün, işten biraz erken çıktı. Bu gece ne kadar karışık rüyalar görmüştü; şu bitmeyen depremler rüyasına girmişti. Rahmetli babasını, Bahar'ı, çocukları hatta Burhan Dayı'sını filim gibi izlemişti.

Bahar iş çıkışı yolun karşısında arabaya yaslanmış, abisini görünce gülümsedi. "Eski Türk filmlerinde yavuklusunu bekleyen jönler gibisin, abi" dedi. "Haydi atla, yemek yiyeceğiz." "Akşam yemek yapmadım, çocuklar perişan olur. Engin de öyle olunca bıdırdanıyor." "Salla. Baksınlar başlarının çaresine, eşek kadar oldular. Hala anaları pişirsin, paşaları yesin diyorlar. Başlatma Engin'ine de."

Bahar gözlerinden yaş gelene kadar kahkahalarla güldü abisine. Arabaya binince sustu. Abisinin söylediklerinde de kafa tutuşunda da bu kadar gülünecek bir şey yoktu. Niye gülmüştü ki, bu kadar.

Araba ana yoldan merkeze doğru ilerlerken "Abi kırtasiyede dur. Kitap alacağım." "Yine ne alacaksın?" "Gorki'nin 'Ana' kitabını alacağım." "Tamam."

"Böyle iyi mi?" "İyi iyi, hemen gelirim." Elini kapının koluna uzatmıştı ki telefonu çaldı. Telefona bakmakla bakmamak arasında ikilemde kaldı. Çantasını açtı, telefonu eline aldı." Dondu, kaldı. Titreyen elleriyle telefonu açtı. Karşısında konuşulanların bir kısmını algıladı.

"Hayır, hayır, hayır!" diyen sesini duyumsadı.

05.12.2025

KALBİM BİR ÇEYİZ SANDIĞI

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Arapça dil kökenli cehaz kelimesinde türemiş çeyiz ; gerekli eşya, alet, kullanıma ihtiyaç duyulan nesne anlamını taşır. Dil kökeninde anlamı bu kadar kısa ve açıkken Anadolu Türk Kültüründe yeri olabildiğince geniş ve önemlidir.

Eskiden diye başlamak ne kadar doğru olur bilinmez lakin şimdilerde orta yaşlara gelmiş olanlar için günümüzden 25-30 yıl öncesine bir yolculuğa çıkacak olsak kız çocuklarının genç kızlığa evrildiği yaşlarda annelerin ortak telaşı çeyiz hazırlığı olurdu. Hayallerde; cilalı, geniş, işlemeli bir ceviz sandık mutlaka yerini alırdı. Sandıkta birçok patiska, kanaviçe, saten bohçalar. Bohçaların içine özenle istiflenmiş mutlu ve bereketli hayatların hayalleri. 90'lı yıllara kadar çoğu genç kız dantel örmek, nakış işlemek ve dikiş dikmek gibi maharetli işleri günlük hayatın olağan seyrine yerleştirmişti. En ince iple en zor modeli temizce çıkaran ve sayısı yadsınamayacak takımları örüp, işleyip, sandığına yerleştiren başarılı ve muteber sayılırdı. Kolay değildir ince işçilik, el emeği göz nuru dışında geleceğe dair anı hazırlamak, doğmamış çocuklara hatıralar

bırakmak, en önemlisi ev yerleştirmek değil, yuva kurmayı hayal etmekte eyizdeki anlam. İnsanın en zor harcadığı kendi emeğidir o nesil için. İlmek ilmek işlediğı, yıllarca gözü gibi baktığı, sakladığı model kaptırmamak adına kimselere göstermediğı çeyizi; geleceğidir, yuvasıdır, emeğidir bir genç kızın.

Ev mimari bir yapıdır, yuva ise ailenin oturduğu yer olarak tanımlanır. Hâl böyle olunca sandığa saklanan hayaller evden çok yuva kurmak yani aile birliğini oluşturmak içindir. Dişi kuşun yaptığı yuvanın devamlılığını erkek kuşun sağladığı ve dolayısıyla karşılıklı olarak birbirinin emeğine saygı duymakla başlardı aile kuramı. Anadolu’da eyizlerin başında gelen halı ve kilimlerdeki desenler bunun en iyi kanıtıdır. Motifler çok çeşitli anlamlar içerir. Örneğin eli böğründe (belinde) motifi dişil gücü, üremeyi, bolluğu bereketi simgelerken ko boynuzu eril tarafı, gücü, kahramanlığı ve koruma yetisini anlatır. Üçgen formdaki muska deseni nazara yani kötü enerjiye karşı koruma amacı taşıırken, boylamasına uzanan Orta Asya Türk kültürünün binlerce yıllık vazgeçilmezi hayat ağacı motifi ise yuvanın direğı, uzun ömrün ve tanrısal inancın simgesi olarak yerini hâlâ korumaktadır. Sözü geçen danteller, nakışlar, iğne oyları ve işlemlerdeki modellerin temelleri de yukarıda saydığımız halı- kilim desenlerinin uzantısı ve geliştirilmiş halleridir.

Günümüz genç kızlarından el işleri yapmaları, çeyiz sandığı derlemeleri beklenemez. Zamanın teknolojik ve sosyal gelişimlerine bağılı olarak ve en doğal getirisiyle hayat evrildi ve düzen değışti. Haliyle hazırcı olup çıktık en pratiğinden. Sonuna Home eklenmiş sayısız mağaza ve ürün bir iki adım kadar yakın ve kolay artık. Ev kurmak, evlenmek, ev olmak kolay ve tabi asla temenni edilmese de bunca kolaylığın sonunda dağıtmak da kolay. Zor olan hiçbir şey yok desek yeri mi? Zor olan tek unsur insan ruhu, karmakarışık.

Çeyiz düzmek sabrı öğretti eskilere. Bin düşünüp bir söylemeyi. Kurmanın da yıkmanın da bin kere düşünelisi olduğunu öğretti. Sabrın sonu selametti, işin aslı esası başka olabilir denir çoğu zaman sessiz kalınır beklenirdi durum sonları. Zamanın genç kızlarının her birinin kalbi birer çeyiz sandığı idi. Selam olsun, ilmek ilmek hayat işleyen o nur yüzlü eyizlere.

Kalbim bir çeyiz sandığı olmuş.

Kasnağı dut ağacı, kilidi tunçtan.

İçinde bin yıllık sevdası

Örtüsünde kuş kanadı.

Nereye açsam sen

Kime göstersem sen

Bu eyizle kimse almaz beni.

Aslan yelesinden bir atlas sırtımda
Mazinin gökkuşağı omuzumda
Çekersen vebalim kaldı boynunda
Nereye gitsem sen
Kime desem sen
Bu çeyizle kimse almaz beni.

Murada erer mi ki o gül ölmeden dalında
Bir aşk büyötmüş ömrünce ıssız koynunda
Ağlarken bırakmış zor sevdayı ardında
Ne söylesem sen
Ne yazsam sen
Bu çeyizle kimse almaz beni.

2020

BİR MARTININ FERYADI

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Uzun zamandır beklenen kış mevsimi sonunda kendini göstermişti. Öyle ki daha iki gün önce hava sıcaklıkları yirmilerde seyrederken ‘kış mevsimi geldi, gelecek’ tartışmaları yapılıyordu. İşte sonunda gelmiş, ortalığı sele suya vermişti.

Balkona çıktığımda, bunu bariz bir şekilde duyumsadım. Şiddetli yağmur şakırtıyla eylemini sürdürüyor, yakınlarda bir yerde feryat eden bir martının acılı sesi işitiliyordu. Soğuk, yağmur, fırtına, ona açlığını daha da duyumsatıyor olmalıydı. Epey bir zamandan beri, martılar da sahilleri bırakıp şehir merkezlerinin içlerine dek sokulmuşlardı. Şimdi de evimizin bulunduğu sokakta bir martı çaresizce feryat ediyordu. Oysa martılar, protein içeren hayvansal gıdaların yanı sıra bitkisel gıdalardan da beslendikleri halde, nasıl oluyordu da aç kalabiliyorlardı. Örneğin, bizim sokak ağaçlık ve yeşil olmasa da sokak sakinlerinin çiçek, bitki dostu olduklarını bilirdim. Dahası, benim yetiştirmiş olduğum bitkiler de karınlarını doyurmak için kaynak olabilirdi.

Acaba benim tespitim yanlış mıydı? Kuşkusuz yanılmayı dilerdim. Martıların böyle acı acı ötmelerinin başka bir nedeni olmalıydı. Bu çığlığın kaynağında, bir yaralanma, bir ayrılık hikâyesi de olabilirdi. Doğaldır ki bunları da dilemezdim.

Bir süre sonra ortalığı dinlediğimde, yağmurun dinmiş olduğunu, martınınsa sesinin işitilmediğini fark ettim. Martı için 'Demek ki ıslanıp üşümüş;' diye düşündüm kendi kendime. Rahatlamam için bu fikir daha iyiydi.

Havanın açılmasıyla başka başka kuşların ötüşleri duyuldu. Ne var ki martılar yoktu. Belli ki kuytulara çekilip kurumayı seçmişlerdi.

Hava karardığında, yağmur yine başladı. Akşam olduğu için kuşların da ıslanma tehlikesi yoktu artık. Bu yüzden içim rahattı. Bütün kuşlar korunaklarına çoktan çekilmiş, ıslanmaktan kurtulmuşlardı.

Bunları düşünürken bir anda aklıma kedi, köpek gibi diğer hayvanlar da gelmişti. Her bir yanı seller sular basarken, onlar nerelerdeydi?

Bir arkadaşım bir gün bana iki kedisinden söz etmişti. Kedilerinden biri hastalanmış, bu konudaki üzüntüsünü benimle paylaşmıştı.

Küçük kedisinin rengi beyaz olduğundan adını Sütlaç koyduğunu söyledi. Muhtemelen evdeki diğer kedinin müdahalesiyle Sütlaç'ın korneası yaralanmıştı. Kendisine kediyle ilgili sorular sorduğumda bana, Sütlaç'ın arka ayaklarının engelli olduğunu söyleyince üzüntüm katmerlendi. Onu bu şekilde sokakta bulduğunu söyledi. Sütlaç'ın, engelli olduğu için sokağa bırakıldığı düşüncesine kapıldım bir an.

Bunun üzerine, yaklaşık yirmi beş yıl önce küçük oğlumun zoruyla sahiplenmiş olduğum kedim aklıma geldi. Oğlum onu eve getirdiğinde hem yaralı hem kirli, dahası, acınacak durumdaydı. Göttürdüğümüz veteriner dâhil olmak üzere kimse onun yaşayacağına inanmıyordu. Çeşitli çabalarımız sonunda bu yavru kedi iyileşti ve çok güzel bir kedi oldu.

Ona ancak bir yıl kadar bakabilmiştim. Günün birinde onu özel bir neden yüzünden hayvan barınağına bırakmak zorunda kalmıştım. Gerçi ondan isteyerek ayrılmamıştım ama zaman zaman kendimi suçladığım çok olmuştur. Hani bazı insanlar önce kedi, köpek sahiplenirler de sonra bakmak zor gelince sokağa bırakırlar ya; işte ben de kendimi o insanlarla eşleştirdim zaman zaman. Onlara kızdıkça geçmişte yaşamış olduğum bu travma aklıma gelir ve tekrar tekrar acıyla sarsılırım. Bu sarsıntıyla yukarıda sözünü etmiş olduğum martının ki gibi yüreğimden onulmaz bir feryat yükselir.

Hayvan severlere, dahası, doğa dostlarına, sevdalılarına selam olsun.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

SÖZDE

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

Demir48@yahoo.com

Her şey sözde bugünlerde,
Mutluluk sözde,
Düşünce özgürlüğü, sözde
Gülüşler yapmacık,
Sevişler sözde
Verişler yarım yamalak.

Yalnızlaştı kalabalıklar
Paylaşımların içi boşaldı
Güvenmek sözde.
Ne uzak ne de yakın düşler
Sözde olmayan tek şey var
O da umutlar.

UMUT ŞARKILARI

YENİ YIL YENİDEN YİNE YENİDEN YENİLE BİZİ

SÖYLEYEN: Tarkan

Bu sabah karanlığı küçük melekler yırttı
Şafak tatlı bir düştü şafak tatlı bir düştü
Gerçeklere uyanmak bugün çok hoştu
Çok hoştu pek hoştu
Işık ışık ışıık daha çok ışık
Umut umut umuuut daha çok umut
Yeni yıl yeniden yine yeniden yenile bizi
Umutlarımızın ahh tek habercisi

Biz en gençleriz

Biz en açığız

Biz en hazırız

Mutluluk vaatlerine

Işık ışık ışıık daha çok ışık

Umut umut umuuut daha çok umut
Yeni yıl yeniden yine yeniden yenile bizi
Umutlarımızın ahh tek habercisi

En aşık biziz
Barış biziz
Gelecek biziz
Sizi de bekleriz
Işık ışık ışıık daha çok ışık
Umut umut umuuut daha çok umut
Yeni yıl yeniden yine yeniden yenile bizi
Umutlarımızın ahh tek habercisi
En âşık biziz
Barış biziz
Gelecek biziz
Sizi de bekleriz